

LUNDS
UNIVERSITET

Studenters attityder till försäljning av sexuella tjänster

Ebba Carlson

Avdelningen för mänskliga rättigheter
Historiska institutionen
Kurskod: MRSK62
Termin: Vårterminen 2018
Handledare: Lena Halldenius
Omfång: Antal ord (16 684)

Abstract (Swedish)

Syftet med uppsatsen är att få ökad kunskap om studenters attityder till försäljning av sexuella tjänster. En enkätundersökning på Lunds universitet har genomförts under våren 2018. Uppsatsen testar hypotesen att *kontexten som dessa studenter växt upp i med rådande sexköpslagstiftning utgör en starkare påverkan än trenden med en mer liberal inställning till försäljning av sexuella tjänster.*

Det teoretiska ramverk som använts i uppsatsen är Ronald Weitzers teori om de tre konkurrerande paradigmen: självbestämmandeparadigmet, förtryckparadigmet och det mångformiga paradigmet.

Undersökningens resultat jämfördes med tidigare attitydundersökningar på ämnet och har påvisat att studenternas attityder inte är i linje med befolkningens attityder till försäljning av sexuella tjänster. Resultaten visar att det finns en skillnad i attityder beroende på vilken fakultet studenterna studerar vid. Genom att undersöka resultaten utifrån Weitzers teori skapas en förståelse för svårigheten i att kategorisera människor och ämnets komplexitet har bekräftats. Hindret som uppkom vid inramandet av studenternas attityder i endast ett av perspektiven har påvisat att paradigmen möjligtvis inte konkurrerar med varandra, utan på många sätt kompletterar varandra.

Hypotesen har både bekräftats och dementerats eftersom resultaten skiljer sig åt beroende på vilken del av enkätundersökningen som tas i beaktning. Resultaten från de enkätens fasta svarsalternativ bekräftade hypotesen, men vid en närmre analys av de öppna frågorna och ordassociationen i enkäten så dementerades hypotesen.

Nyckelord: *Försäljning av sexuella tjänster, prostitution, sexarbete, attityder, enkätundersökning, studenter, sexköpslagen, självbestämmande, förtryck, mångformighet.*

Abstract (English)

”Students attitudes towards the sale of sexual services”

This essay’s purpose is to gain increased knowledge about students’ attitudes towards the sale of sexual services. An online survey was conducted at Lund’s university during the spring of 2018. The essay tests the hypothesis that *the context where these students grew up, with the Swedish sex purchase legislation, constitutes a stronger influence than the trend of a more liberal attitude towards the sale of sexual services.*

The theoretical framework used in the essay is Ronald Weitzer's theory about the three competing paradigms: the empowerment paradigm, the oppressive paradigm and the polymorphous paradigm.

The results of the study was compared to previous surveys on the subject and have shown that the attitudes of the students are not in line with the attitudes of the population. The results show that the attitudes vary depending on which faculty the students’ are studying at. By examining the results based on Weitzer's theory, an understanding of the difficulty of categorizing people is deepened and the complexity of the subject has been confirmed. The barrier that emerged from the framing of students’ attitudes in only one of the perspectives has shown that the paradigms may not compete with each other, but in many ways complement each other.

The hypothesis has been both confirmed and demented since the results vary depending on which part of the survey that is taken into account. The results from the survey’s fixed answers confirmed the hypothesis, but upon a closer analysis of the open questions and the word association in the survey, the hypothesis was demented.

Keywords: *The sale of sexual services, prostitution, sexwork, attitudes, online survey, students, sex purchase law, empowerment, oppression, polymorphous.*

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Forskningsfält	2
1.2	Bakgrund till den svenska sexköpslagen	3
2	Syfte och frågeställningar	5
3	De konkurrerande paradigmen	6
3.1	Val av teori och dess begränsningar	6
3.2	Självbestämmandeparadigmet	7
3.3	Förtryckparadigmet	8
3.4	Det mångformiga paradigmet	9
4	Material	11
4.1	Primärmaterial - enkätundersökning	11
4.2	Sekundärmaterial	11
4.2.1	Val av sekundärmaterial och dess begränsningar	11
4.2.2	Policydokument och deklARATIONER	12
5	Presentation av tidigare forskning	13
5.1	Val av tidigare forskning och dess begränsningar	13
5.2	Tidigare attitydundersökningar	14
5.3	Försäljning av sexuella tjänster ur olika perspektiv	16
5.4	Lagstiftning kring försäljning av sexuella tjänster i olika delar av världen	18
6	Lundundersökningen 2018	21
6.1	Val av metod och dess begränsningar	21
6.2	Forskningsetiska bedömningar	21
6.3	Begrepp	22
6.4	Undersökningens genomförande	23
6.4.1	Urval av undersökningsgrupp	23
6.4.2	Datainsamling	23
6.4.3	Representativitet	23
6.4.4	Bearbetning av data	25
7	Resultat	26
7.1	Sexköpslagen	26
7.2	Avkriminalisering gällande köp av sexuella tjänster	27

7.3	Stigmatisering kring att sälja sexuella tjänster	28
7.4	Individens fria val att sälja sexuella tjänster	29
7.5	Försäljning av sexuella tjänster som lönearbete	30
7.6	Kvinnors respektive mäns försäljning av sexuella tjänster	31
8	Analys	33
8.1	Sammanfattning av resultat.....	33
8.2	Jämförelse mellan Lundundersökningen 2018 och tidigare attitydundersökningar	34
8.2.1	Sexköpslagen	35
8.2.2	Kriminalisera försäljning av sexuella tjänster	35
8.2.3	Avkriminalisera köp av sexuella tjänster.....	36
8.2.4	Sexuella tjänster som lönearbete	36
8.2.5	Kvinnors respektive mäns försäljning av sexuella tjänster	37
8.2.6	Sammanfattning av jämförelse mellan attitydundersökningar	37
8.3	Studenterna och paradigmen	38
8.3.1	Skillnaden mellan "hårda" och "mjuka" resultat.....	38
8.4	En hypotesdriven undersökning.....	44
8.4.1	Bekräfta hypotesen	44
8.4.2	Dementera hypotesen	45
8.4.3	Slutsats	46
9	Diskussion	47
9.1	Enkäters tillförlitlighet	47
9.2	Behovet och begränsningarna med det mångformiga paradigmet.....	48
9.3	Paradigmens olika utgångspunkter	49
10	Framtida forskning	51
	Referenslista	52
	Bilaga 1.....	54

1 Inledning

Den svenska sexköpslagen trädde i kraft den 1 januari 1999 och gjorde Sverige till det första landet i Europa, kanske till och med i världen, som kriminaliserade köp med inte försäljning av sexuella tjänster.¹ Bland de Nordiska länderna har Norge och Island infört liknande lagstiftningar. I Finland är det endast förbjudet att köpa sexuella tjänster av offer för koppleri eller människohandel och i Danmark är det lagligt att köpa sexuella tjänster. Den ”Svenska modellen” har sedan 1999 gjort sig känd runt om i världen. En del länder följer efter, så som Nordirland, Frankrike och Storbritannien, medan andra länder går mer åt det liberala hållet genom avkriminalisering eller legalisering, såsom Tyskland och Nya Zeeland.² Sedan sexköpslagen stiftades i Sverige går det att se en minskning av gatuprostitution. Detta innebär dock inte per se att försäljningen av sexuella tjänster i sig har minskat utan i bilden ingår också att nya arenor har uppkommit. Internet är en sådan, vilket gör det svårare att kartlägga omfattningen gällande försäljning av sexuella tjänster.³

I Sverige har befolkningens attityder till olika samhällsfrågor länge varit av intresse och flera enkätundersökningar har genomförts inom området försäljning av sexuella tjänster.⁴ Men hur ställer sig gruppen studenter till försäljning av sexuella tjänster? Det har mig veterligen inte gjorts en undersökning med universitetsstudenter i fokus, vilket gör att denna undersökning fyller en forskningslucka. Är studenters åsikter i linje med den övriga befolkningens eller inte? Vilka attityder finns till sexköpslagen, avkriminalisering, stigmatisering, individens fria val och sexuella tjänster som lönearbete? Och finns det en skillnad i attityder mot kvinnor respektive män som säljer sexuella tjänster? Dessa frågor har undersökts i uppsatsen, där en enkätundersökning genomförts bland studenter som studerar på olika fakulteter vid Lunds universitet. Urvalet studenter ansågs vara en intressant del av populationen då de figurerar i den akademiska världen där samhällsfrågor så som denna diskuteras utifrån olika teorier och infallsvinklar.

¹ Susanne Dodillet, *Är sex arbete?: svensk och tysk prostitutionspolitik sedan 1970-talet*, Vertigo, Diss. Göteborg : Göteborgs universitet, Stockholm, 2009. s.15.

² Kajsa Ekis Ekman. *Varat och varan: prostitution, surrogatmödraskap och den delade människan*, TPB, Johanneshov, 2010. s.1.

³ Charlotta Holmström. ”Prostitution och människohandel för sexuella ändamål i Sverige: omfattning, förekomst och kunskapsproduktion” i Holmström & Skilbrei (red) *Prostitution i Norden – forskningsrapport*, Nordiska ministerrådet, Köpenhamn, 2008. s. 307.

⁴ Holmström, 2008. 303.

1.1 Forskningsfält

Mycket forskning har genomförts inom ämnet och starka röster som antingen vill legalisera eller kriminalisera sexindustrin hörs från höger till vänster.⁵ Men trots den gedigna forskningen finns det ett stort mörkertal om industrins utbredning samt att personer som säljer och köper sexuella tjänster utsätts för stigmatisering från samhället. Sociologen Gail Pheterson menar att denna stigmatisering är det stora problemet. ”Horstigmat” är enligt Pheterson den underliggande politiska logiken som underordnar kvinnor i förhållande till män. Horstigmat kan drabba alla kvinnor, men kvinnor som säljer sexuella tjänster befinner sig längst ner i hierarkin och är extra utsatta.⁶ Kulturanthropologen Gayle Rubin menar att denna sexhierarki upprätthålls när den lägre nivån inom hierarkin utsätts för bestraffande stigma samtidigt som de förnekas sociala och juridiska privilegier.⁷ UN Women instämmer och menar att stigmatiseringen leder till att personer som säljer sexuella tjänster kan bli nekade sina mänskliga rättigheter, så som vårdnaden över sin barn eller rätten till att gifta sig.⁸

För att minska stigmatiseringen menar vissa att försäljning av sexuella tjänster borde anses som ett lönearbete. Om personer som säljer sexuella tjänster betraktades som egenföretagare skulle ett ökat inflytande och aktörskap infinna sig i utbytet av de sexuella tjänsterna i form av förbättrade arbetsförhållanden, säkrare arbetsvillkor, val av klienter och så vidare.⁹ Sociologen Ronald Weitzer har identifierat tre olika paradigmer där människor med skilda meningar om frågan gällande försäljning av sexuella tjänster kan placeras i. De som förespråkar att sexuella tjänster borde ses som ett lönearbete skulle placeras i självbestämmandeparadigmet där individens självbestämmande och aktörskap värderas högt. Andra anser att acceptansen av försäljning av sexuella tjänster som ett lönearbete endast legitimerar en människohandel där främst kvinnor råkar illa ut. Dessa personer skulle placeras i förtryckparadigmet, vilket tar utgångspunkt i radikalfeminism och förståelsen av att försäljning av sexuella tjänster är ett patriarkalt uttryck som baseras på ojämlikhet mellan könen.¹⁰ De som inte passar in i dessa två kategorier skulle enligt Weitzer placeras i ett tredje

⁵ Ekman, 2010. s. 7.

⁶ Petra Östergren. *Porr, horor och feminister*, Natur och Kultur, Stockholm, 2006. s.203.

⁷ Östergren, 2006. s. 204.

⁸ UN Women, *Recommendation on UN Women’s Approach to Sex Work, Sex Trade and Prostitution*, 2016. s. 4.

⁹ Bettio, F., Della Giusta, M., and Di Tommaso, M.L. ”Sex Work and Trafficking: Moving Beyond Dichotomies”, *Feminist Economics*, 2017. Vol. 23, No. 3, 1–22. s. 5.

¹⁰ Ekman, 2010. s.7.

paradigm, det mångformiga paradigmet. Utgångspunkten i detta paradigm är att identifiera kombinationen av olika faktorer: individens erfarenheter och upplevelser, geografiska platser samt olika typer av arrangemang vilket skapar en mer komplex bild av situationen.

En del av diskussionen som på senare år fått större uppmärksamhet är att män säljer sexuella tjänster i större utsträckning än tidigare. Denna verksamhet tros skiljas från kvinnors verksamhet både när det gäller arenor och motiv. Det finns även en skillnad i hur mäns försäljning av sexuella tjänster beskrivs jämfört med kvinnors, då den manliga försäljningen i större grad uppfattas som självständig, rörlig och temporär.¹¹ Dock finns det fortfarande ett stort behov av att utveckla kunskapen om mäns försäljning av sexuella tjänster.¹²

1.2 Bakgrund till den svenska sexköpslagen

Sveriges starka ställningstagande gentemot försäljning av sexuella tjänster har inte alltid varit så politiskt laddad som den är idag. Det var först under 1970-talet som försäljning av sexuella tjänster började uppmärksammas på riktigt. Först då definierades det som ett socialt problem och en välfärdsfråga som angick alla.¹³

År 1977 gjordes den hitintills mest omfattande prostitutionsutredningen. Det ansågs viktigt att markera att prostitution inte var en kvinnofråga utan ett mänskligt problem och utredningen valde därför att vidga begreppet. Utredningen definierade prostitution som följande ”*Prostitution föreligger när minst två parter köper respektive säljer sexuella tjänster mot (vanligen) ekonomisk ersättning, som utgör en förutsättning för den sexuella tjänsten.*” I betänkandet som följde *Prostitution i Sverige, Bakgrund och åtgärder* (SOU 1981:71) ansåg utredaren att prostitutionen skulle vara straffri. Det lyftes att sociala eller juridiska lösningar skulle kunna minska försäljning av sexuella tjänster istället för kriminalisering.¹⁴

År 1993 gjordes ännu en prostitutionsutredning, de valde att använda begreppet ”könshandel” istället för prostitution. Könshandeln innebar den verksamhet där minst två parter köpte och sålde sexuella tjänster vilka gick ut på att tillfredsställa köparens sexualdrift. I betänkandet *Könshandeln* (SOU 1995:15) föreslogs det att både köp och försäljning av

¹¹ Holmström, 2008. s. 311.

¹² Holmström, 2008. s. 312.

¹³ Holmström, 2008. s. 305.

¹⁴ SOU 2010:49 ”Förbud mot köp av sexuell tjänst En utvärdering 1999–2008”. Stockholm, 2010. s.15.

sexuella tjänster skulle kriminaliseras, något som fick mycket kritik. Betänkandet låg tillsammans med Kvinnovåldskommissionens slutbetänkande *Kvinnofrid* (SOU 1995:60) till grund för det förslag som ledde fram till införandet av Sexköpslagen (1998:408).

Den 1 januari 1991 infördes brottet *Köp av sexuell tjänst* eller *Sexköpslagen* som den kallas i gemene mun och går att finna i 6 kap. 11 § i brottsbalken (BrB 1962:700).¹⁵ Lagen innebär att det är olagligt att köpa men lagligt att sälja sexuella tjänster. Det är straffbelagt att skaffa sig tillfällig sexuell förbindelse mot ersättning. Detta kan vara vid ett enstaka tillfälle eller regelbundet. Ersättningen kan vara pengar, narkotika, alkohol eller annat. Det är tillräckligt att ersättning utlovas så att betalningen blir en förutsättning för tjänsten. Även om det är en annan person som utlovat ersättning än den som utnyttjar tjänsten så räknas det som ett brott. Även försök till utnyttjning av tjänst är brottsligt.¹⁶ Straffskalan för köp av sexuell tjänst höjdes den 1 juli 2011 från fängelse i högst sex månader till fängelse i högst ett år.¹⁷

¹⁵ BrB 1962:700. Brottsbalken. Stockholm: Justitiedepartementet.

¹⁶ SOU 2010:49. s.16.

¹⁷ Regeringens proposition 2010/11:77 ”Skärpt straff för köp av sexuell tjänst”. Stockholm, 2011. s.34.

2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att få ökad kunskap om studenters attityder till försäljning av sexuella tjänster. För att uppnå syftet har en enkätundersökning genomförts vid Lunds universitet, namngiven som Lundundersökningen 2018. Resultaten från undersökningen kommer delvis att jämföras med andra attitydundersökningar inom ämnet. Resultaten kommer även undersökas utifrån Ronald Weitzers teori om de tre konkurrerande paradigmen: självbestämmandeparadigmet, förtryckparadigmet och det mångformiga paradigmet.

Undersökningen ämnar testa följande hypotes: *Kontexten som dessa studenter växt upp i med rådande sexköpslagstiftning utgör en starkare påverkan än trenden med en mer liberal inställning till försäljning av sexuella tjänster.*

För att ta reda på om denna hypotes stämmer ställs följande frågeställningar:

1. Hur förhåller sig studenter vid Lunds universitet till försäljning av sexuella tjänster i jämförelse med befolkningen i tidigare attitydundersökningar?
2. Vilken förståelse av synen på försäljning av sexuella tjänster skapas när resultaten från Lundundersökningen 2018 undersöks utifrån Ronald Weitzers tre konkurrerande paradigmen?

3 De konkurrerande paradigmen

I detta kapitel presenteras Ronald Weitzers identifiering av tre olika perspektiv inom dagens akademiska diskussioner som ser på försäljning av sexuella tjänster genom olika prismor. Han kallar dessa för de konkurrerande paradigmen: självbestämmandeparadigmet, förtryckparadigmet och det mångformiga paradigmet. De tre paradigmen presenteras i boken *Legalizing prostitution – From illicit to lawful business*.¹⁸ Syftet med att använda teorin i uppsatsen var för att skapa en större förståelse vart studenterna ställde sig i frågan om försäljning av sexuella tjänster.

3.1 Val av teori och dess begränsningar

Valet av teori gjordes då de två första paradigmen, självbestämmandeparadigmet och förtryckparadigmet har utvecklats, samt är väl etablerade, i aktuell teoribildning om försäljning av sexuella tjänster. Det var även av vikt att ha en teori som låg nära materialet för att på så vis kunna utläsa resultaten från undersökningen och placera dem i aktuell forskning. Något som utmärkte sig med Weitzers teori var hans skapande av en tredje kategori, det mångformiga paradigmet. Detta paradigm tillförde en dynamik där resultaten inte nödvändigtvis behövde placeras in i det svart-vita läger gällande legalisering eller kriminalisering, utan istället öppnade för möjligheten att utveckla teoribildningen. En begränsning med Weitzers teori var att det mångformiga paradigmet inte var lika konkret som de andra två vilket gjorde det svårare att applicera på materialet. Det var inte heller lika utforskat vilket försvårade refereringen till tidigare forskning inom paradigmet. Weitzers egna ställningstagande till de olika paradigmen står inte uttryckligen, men förtryckparadigmet beskrivs med ett mer onyanserat tonläge jämfört med självbestämmandeparadigmet. Exempelvis kritiserar Weitzer förespråkare av förtryckparadigmet för att endast se det negativa i situationer samt använda ett arrogant och nedvärderande språk.¹⁹ Vidare lobbar Weitzers mer för det mångformiga paradigmet och menar att den är en tydlig utmanare till de tidigare två. Trots dessa begränsningar ansågs Weitzers teori skapa en intressant och komplex

¹⁸ Ronald John Weitzer. *Legalizing prostitution: from illicit vice to lawful business*, New York University Press, New York, 2012.

¹⁹ Weitzer, 2012. s. 11.

bild av situationen gällande försäljning av sexuella tjänster vilket gjorde att den valdes framför andra teorier inom ämnet.

3.2 Självbestämandeparadigmet

Personer inom självbestämmandeparadigmet (The Empowerment Paradigm) fokuserar på individens självbestämmande och aktörskap. Sympatisörer till paradigmet anser att försäljning av sexuella tjänster borde ses som ett lönearbete och skulle på så vis vara stärkande för de som säljer sexuella tjänster. Åsikter inom paradigmet är baserat på en socio-ekonomisk grund och menar att det inte finns någon anledning till att försäljning av sexuella tjänster inte kan vara organiserat på så vis att alla parter tjänar på det. Att se det som ett lönearbete skulle kunna erbjuda en förhöjd yrkesstatus och ökat inflytande över arbetsvillkor. Personer som säljer sexuella tjänster skulle lättare kunna ta kontroll över situationer, exempelvis genom ökad branschkunskap samt ökad skicklighet inom kundrelationer. Sympatisörer till självbestämmandeparadigmet menar att det största problemet som är associerat med försäljning av sexuella tjänster har med kriminaliseringen av den att göra. Istället skulle en legalisering med en ökad kontroll över arbetsförhållanden kunna förhöja den socio-ekonomiska statusen.

Det finns personer som tar ett steg längre och romantiserar försäljning av sexuella tjänster. De anser att de som säljer sex utmanar rådande normer om sexualitet i allmänhet och kvinnlig sexualitet i synnerhet. Kvinnor som säljer sex ses som den ultimata frigjorda kvinnan som är självständig och självbestämmande.²⁰ De utmanar även den normativa förståelsen att försäljning av sexuella tjänster sker på en mansdominerad arena. Män som köper sexuella tjänster för pengar är egentligen inte de som har makt, istället ses transaktionen av sex för pengar som ett tecken på svaghet, kvinnan har i dessa sammanhang makt över mannen.²¹ Kritik som ges emot paradigmet är dess oförmåga att beskriva hur försäljning av sexuella tjänster ser ut i praktiken, bakomliggande strukturer och att de inte tar hänsyn till de konsekvenser som försäljningen orsakar.²²

²⁰ Weitzer, 2012. s. 7.

²¹ Weitzer, 2012. s. 8.

²² Ekman, 2010. s 12.

Självbestämmandeparadigmet är inte lika vanligt förekommande inom akademien som förtryckparadigmet. Den nyttjas sällan som helhet utan används som en referens till vissa individfall där levnadsstandarden ökat som resultat av försäljning av sexuella tjänster. Den har däremot använts i teoribildningen som rör sig från den heterosexuella försäljningen till mer alternativa genrer så som homosexuell och transsexuell försäljning av sexuella tjänster. Dessa områden är dock inte lika utforskade som den heterosexuella genren.²³

Förespråkare av självbestämmandeparadigmet är bland annat den amerikanska sociologiprofessorn Wendy Chapkis, den amerikanska professorn och kulturkritikern Camille Paglia samt den amerikanska kulturanthropologen Rubin Gayle. I Sverige är det bland annat sociologen och författaren Petra Östergren, kulturpedagogen och idéhistorikern Susanne Dodillet samt etikprofessorn Susanne Wigorts Yngvesson som går i bräschen.

3.3 Förtryckparadigmet

Förtryckparadigmet (The Opression Paradigm) är baserad på en gren inom feministisk teori kallad radikalfeminism. Anhängare till paradigmet argumenterar för att försäljning av sexuella tjänster är det väsentligaste uttryckssättet för patriarkala maktstrukturer som baseras på ojämlikhet mellan könen. Försäljningen av sexuella tjänster uppkommer på grund utav den manliga dominans som råder i samhället. De menar att kvinnor inte hade sålt sexuella tjänster om de hade haft samma förutsättning som män.²⁴ Förutom att försäljning av sexuella tjänster är grundad i ojämlikhet är det även ett sätt att upprätthålla den ojämlikhet som råder mellan könen. De menar att sexindustrin objektifierar kvinnokroppen och ger män en idé om att det är deras rättighet att köpa sex. De avskriver alla idéer om att legalisering skulle leda till något gott för de inblandade i industrin, varken personligt eller ekonomiskt. Förespråkare av förtryckparadigmet finner det omöjligt att skilja på våldsutövande och försäljning av sexuella tjänster utan antyder att försäljningen i sig är våld. Lösningen anses vara en total eliminering av all form av kommersiellt sex; försäljning av sexuella tjänster, pornografi, strippklubbar med mera.

Personer inom förtryckparadigmet förnekar att försäljning av sexuella tjänster skulle kunna ses som ett lönearbete. Förespråkare anser att det inte går att legitimera

²³ Weitzer, 2012. s. 9.

²⁴ Weitzer, 2012. s. 10.

försäljning av sexuella tjänster eftersom det inte sker av fri vilja. Teoribildningen inom detta paradigm har fokuserat på flickors och kvinnors underordning gentemot män, och således inte på homosexuell eller transsexuell försäljning av sexuella tjänster.²⁵

Många inom förtryckparadigmet menar att det inte finns kvinnligt aktörskap inom försäljning av sexuella tjänster. Det är alltid en maktobalans mellan köparen och säljaren där det saknas utbyte av privilegier eller sexuell njutning. Männerna som köper sexuella tjänster ses som individer med fullt aktörskap som besitter en maktposition präglad av ingrott kvinnohat. Kvinnohatet är återkommande inom denna teoribildning där många menar att män som köper sexuella tjänster saknar respekt för kvinnor. Vissa går längre och anser att köp av sexuella tjänster är en direkt terroristhandling gentemot det kvinnliga könet.²⁶ Teorins obenägenhet att se kvinnligt aktörskap utan endast betrakta kvinnor som offer är något som den främst kritiserar för. Kritiker anser att dessa påståenden inte är baserade på empirisk forskning utan endast är löst grundade åsikter.²⁷ Detta paradigm är väl etablerat bland akademiker och förekommer frekvent i medier, politiska diskurser, skapandet av policydokument samt skapandet av nya lagar.²⁸

Förespråkare av förtryckparadigmet är bland annat den brittiska politikteoretikern Carole Pateman, de amerikanska professorerna i kvinnostudier Janice Raymond och Donna Hughes och den amerikanska författaren och debattören Andrea Dworkin. I Sverige har vi författarna och journalisterna Maria Sveland och Kajsa Ekis Ekman samt juristen Gunilla Ekberg som alla argumenterar i förtryckparadigmets fotspår.

3.4 Det mångformiga paradigmet

Det mångformiga paradigmet ("The Polymorphous Paradigm") är menad att vara mindre endimensionell än de två föregående, ett alternativ till rådande dikotomi mellan att legalisera eller kriminalisera alla delar inom den kommersiella sexindustrin. Sympatisörer till det mångformiga paradigmet anser det vara omöjligt att reducera försäljning av sexuella tjänster till endast två kategorier, därav behövs ett tredje paradigm. Inom det mångformiga paradigmet identifieras en konstellation av olika arrangemang, maktrelationer och deltagares erfarenheter.

²⁵ Weitzer, 2012. s. 11.

²⁶ Weitzer, 2012. s. 12.

²⁷ Weitzer, 2012. s. 14.

²⁸ Weitzer, 2012. s. 16.

Hänsyn tas till den komplexitet och de strukturella förhållandena som formar försäljning av sexuella tjänster längst med ett kontinuum av aktörskap och underordning. Meningen är att kunna identifiera de strukturer som har negativa effekter och lyfta de aspekter som har mer positiva effekter för dessa människor, istället för att generalisera alla delar inom försäljning av sexuella tjänster. Det anses centralt inom paradigmet att identifiera de som säljer och köper sexuella tjänster som en heterogen grupp för att radera de stereotypa uppfattningar som finns gentemot personer som säljer och köper sexuella tjänster.

Personer inom det mångformiga paradigmet kritiserar tidigare forskning för att vara för konstant. Istället borde synen på offerrollen, aktörskap, exploatering, självständighet, självförtroende och andra dimensioner ses som variabler av ett spektrum. De är alla påverkade av vilken typ av försäljning av sexuella tjänster som utförs, vilken den geografisk lokalisering är, individers bakgrund samt andra strukturella förhållanden vilket borde spela en större roll i sammanhanget. Den geografiska lokaliseringen är något som ges extra mycket fokus. De menar att det är stora skillnader beroende på om en person säljer sexuella tjänster på gatan, i sin lägenhet, på en bordell, från hotellrum och så vidare. Säkerhetsriskerna skiljer sig åt och de mest utsatta personerna anses vara de som säljer på gatan.²⁹

Det syns eller talas sällan om det mångformiga paradigmet i sociala medier, nyhetssammanhang, populärkultur, politiska debatter eller politiska diskurser. Kritiken mot det mångformiga paradigmet har varit dess svårighet att brytas ner till konkreta förklaringar vilket hitintills har gjort den till det minst använda paradigmet.³⁰

Förespråkare av det mångformiga paradigmet är först och främst Ronald Weitzer som utformat teorin. Andra anhängarna är bland annat de italienska ekonomiforskarna och professorerna Francesca Bettio, Marina Della Giusta och Maria Laura Di. I Sverige är det möjligtvis sociologiforskaren Sven-Axel Månsson som kan placeras i detta paradigmet.

²⁹ Weitzer, 2012. s. 18.

³⁰ Weitzer, 2012. s. 17.

4 Material

I detta kapitel görs en kort presentation av enkätundersökningen samt de policydokument och deklARATIONER som berör försäljning av sexuella tjänster.

4.1 Primärmaterial – enkätundersökning

Primärmaterialet utgjordes av en enkätundersökning som genomfördes vid Lunds universitet under våren 2018. Enkätundersökningen berörde sex olika teman inom ämnet försäljning av sexuella tjänster:

1. Sexköpslagen
2. Avkriminalisering gällande köp av sexuella tjänster
3. Stigmatisering runt att sälja sexuella tjänster
4. Individens fria val att sälja sexuella tjänster
5. Försäljning av sexuella tjänster som lönearbete
6. Kvinnors respektive mäns försäljning av sexuella tjänster

En mer djupgående genomgång samt diskussion gällande primärmaterialet görs under kapitel 6 Lundundersökningen 2018.

4.2 Sekundärmaterial

I detta avsnitt presentera val av sekundärmaterialet i form av policydokument och deklARATIONER. Vidare diskuteras den tidigare forskningen under kapitel 5 Presentation av tidigare forskning.

4.2.1 Val av sekundärmaterial och dess begränsningar

Urvalet av policydokument och deklARATIONER är baserat på de dokument som är mest uppmärksammade samt mest refererade till i andra rapporter. Dokumenten är begränsade till att endast representera den del av debatten som vill legalisera eller avkriminalisera både köp och försäljning av sexuella tjänster. Valet gjordes eftersom det var tänkvärt att granska den mer liberala inställning som finns till ämnet. Den svenska lagstiftningen är som bekant i rak motsats vilket gav en intressant kontrast.

4.2.2 Policydokument och deklARATIONER

Amnesty International publicerade under 2016 en policy vid namn *Amnesty International policy on state obligations to respect, protect and fulfill the human rights of sex workers*. Policyn skapades mot bakgrund av de människorättskränkningar som individer involverade i försäljning av sexuella tjänster utsätts för. Policyn är grundad på principer gällande skadereduktion, jämlikhet, personligt aktörskap och mänskliga rättigheter. Den ämnar påverka stater till att bland annat ta tillbaka existerande lagar samt inte införa nya lagar som kriminaliserar personer som säljer eller köper sexuella tjänster.³¹

UN Women släppte 2016 sin rapport *Recommendation on UN Women's Approach to Sex Work, Sex Trade and Prostitution*. Rapporten presenterar tio principer som de anser att alla policydokument gällande försäljning av sexuella tjänster ska innehålla. Några av dessa är att försäljning av sexuella tjänster måste bli legitimerat som ett lönearbete och att de som säljer sexuella tjänster ska ha rätt till att gifta sig, rätt till vårdnaden över sina barn samt rätt till adoption.³²

The Declaration of the Rights of Sex Workers in Europe skapades av 120 stycken personer som säljer sexuella tjänster och 80 stycken allierade från 30 olika länder under en konferens i Bryssel, 2005. Deklarationen vill se en avkriminalisering av både köpare och säljare av sexuella tjänster. De trycker på att representation från berörda individer inom branschen är av största vikt där deras röster måste lyftas. Deklarationen tar avstamp i ett rättighetsperspektiv och kritiserar många av de riktlinjer som skapats för att främja mänskliga rättigheter för personer som säljer sexuella tjänsters på lokal, nationell och internationell nivå. De menar även att dessa riktlinjer bryter mot staters skyldighet att respektera, främja och skydda universella mänskliga rättigheterna. Deklarationen menar att restriktiva lagstiftningar undermineras dessa människors rättigheter och driver industrin under jorden, där hjälp är svårare att få.³³

³¹ Amnesty International, *Amnesty International policy on state obligations to respect, protect and fulfill the human rights of sex workers*. POL 30/4062/2016, 2016.

³² UN Women, *Recommendation on UN Women's Approach to Sex Work, Sex Trade and Prostitution*. 2016.

³³ *The Declaration of the Rights of Sex Workers in Europe*, 2005.

5 Presentation av tidigare forskning

I detta kapitel presenteras den tidigare forskningen inom försäljning av sexuella tjänster. Först diskuteras val av den tidigare forskningen och dess begränsningar. Därefter presenteras de tidigare attitydundersökningar som genomförts på försäljningen av sexuella tjänster, följt utav forskningen som berör försäljning av sexuella tjänster ur olika perspektiv. Avslutningsvis presenteras tre länder och deras lagstiftningar rörande försäljning av sexuella tjänster.

5.1 Val av tidigare forskning och dess begränsningar

Först av allt var det relevant att granska tidigare forskning som undersökt attityder till försäljning av sexuella tjänster. Delvis för att se vilka typer av kvantitativa attitydundersökningar som gjorts samt för att kunna använda dess resultat i jämförelsesyfte med Lundundersökningen 2018. Urvalet av undersökningarna grundas på de som är mest uppmärksammade och refererade till i olika rapporter. Urvalet har inte tidsbegränsats utan fokus har varit att hitta material som berör befolkningens attityder till ämnet. De tidigare attitydundersökningarna presenteras i den ordning som de publicerades eftersom det är av relevans att se hur utvecklingen sett ut över tid.

För det andra var det av vikt att granska tidigare forskning som berörde frågan gällande försäljning av sexuella tjänster från olika perspektiv. Forskningen på ämnet är omfattande och därför begränsades urvalet. Forskningen begränsar sig till 2000-talet eftersom mycket har hänt på området de senaste 20 åren och äldre forskning ansågs irrelevant. Forskningen är svensk eller berör Sverige och den svenska sexköpslagen. Genom denna tidigare forskning urskildes teman som utformade enkätundersökningen. Presentationen av forskning kategoriseras med hjälp av Weitzers konkurrerande paradig för att få en tydligare uppfattning om vart författarna ställer sig i modern teoribildning.

Till sist granskades även tidigare forskning om hur andra länder ställt sig till frågan om försäljning av sexuella tjänster. Forskningen användes för att skapa en uppfattning om olika länders syn på frågan och för att se om attityder hos studenter gick att återfinna i andra lagstiftningar. En begränsning tillämpades till tre länder med tre olika lagstiftningar: ”Den svenska modellen”, legalisering och avkriminalisering. Presentationen fokuserar på hur det har gått efter att de olika lagarna stiftades och de svårigheter som uppkommit.

5.2 Tidigare attitydundersökningar

Den första befolkningsbaserade undersökningen i Sverige genomförde Sven-Axel Månsson 1996. Studien ”Den köpta sexualiteten” berörde bland annat attityder till att köpa och sälja sexuella tjänster. Undersökningen publicerades av Folkhälsoinstitutet i antologin *Sex i Sverige – om sexualitet i Sverige 1996*.³⁴ Denna undersökning genomfördes innan sexköpslagen stiftades, vilket gjorde att respondenterna inte hade lagen att förhålla sig till. Resultatet visade att majoriteten var emot en kriminalisering av att köpa sexuella tjänster, dock fanns det en stor skillnad mellan de män och kvinnor som besvarade frågan. Var femte man ansåg att kriminalisering var fel men nästan varannan kvinna ville se en kriminalisering. Majoriteten ansåg inte heller att en kriminalisering av försäljning av sexuella tjänster skulle ske. Även här var männen i majoritet, dock var stödet även stort bland de kvinnliga respondenterna.³⁵

En av de första undersökningarna som berörde internetns påverkan genomfördes av Niclas Olsson 2007. Undersökningen *När prostitutionen flyttade in i vardagsrummet: en kartläggning kring hur internet används för att erbjuda/marknadsföra sexuella tjänster i Skåne/ Öresundsregionen och som ger en bild av ungdomars attityder till och erfarenheter av fenomenet* använde både intervju och enkätundersökning som metod vid genomförandet. Frågorna som berördes var kopplade till hur internet har påverkat försäljningen av sexuella tjänster. Resultatet visade att det fanns en stor rörlighet bland kvinnor som säljer sex. De som säljer kunde inte kategoriseras i en homogen grupp utan sågs istället som individer med olika behov. Vanligen marknadsförde sig personerna via internet och en gemensam drivkraft för ingången till försäljning av sexuella tjänster var att det sågs som en försörjningsmöjlighet.³⁶

Jari Kuosmanen genomförde en enkätundersökning i samspel med forskningsprojektet *Prostitution i Norden* 2008. Undersökningen ”Tio år med lagen. Om förhållningssätt till och erfarenheter av prostitution i Sverige” berörde den svenska befolkningen och ställde frågor om attityder till sexköpslagen, uppfattningar till att kriminalisera försäljning av sexuella tjänster samt erfarenheter av att köpa och sälja sexuella

³⁴ Sven-Axel Månsson. ”Den köpta sexualiteten” i Lewin & Fugl-Meyer (red.), *Sex i Sverige: om sexuallivet i Sverige 1996*, 3. uppl., Folkhälsoinstitutet, Stockholm, 1998.

³⁵ Månsson. 1996. s.247.

³⁶ Niclas Olsson. *När prostitutionen flyttade in i vardagsrummet: en kartläggning kring hur Internet används för att erbjuda/marknadsföra sexuella tjänster i Skåne/ Öresundsregionen och som ger en bild av ungdomars attityder till och erfarenheter av fenomenet*, Prostitutionsenheten, Stadsdelsförvaltningen Centrum, Malmö stad, Malmö, 2007.

tjänster.³⁷ Resultatet visade bland annat att majoriteten ville behålla sexköpslagen. Gällande längd på straffet som var 6 månader ansåg 36% att det borde vara längre medan 41% ansåg det var lagom långt. Tilltron till sexköpslagen var däremot relativt låg och många ansåg att den gett liten eller ingen effekt. Till sist visade resultatet att allmänheten och framförallt kvinnor ansåg att även försäljning av sexuella tjänster borde kriminaliseras.³⁸

Niclas Olsson genomförde 2010 ytterligare en undersökning som fokuserade på köp och försäljning av sexuella tjänster på internet men med fokus på hela Sverige. Rapporten *Handlar det om val? –Sexhandeln via community, chatt och portal En rapport om försäljning och köp av sexuella tjänster via Internet och som ger en bild av hur och vilken omfattning unga använder webcam i sexuella sammanhang* utfördes i samarbete med Malmö stad. Huvudsakligen berörde rapporten erfarenheter hos vuxna säljare och köpare av sexuella tjänster där en enkätundersökning genomfördes. Det genomfördes även en enkätundersökning gällande ungdomars erfarenheter och attityder till webcam-sex med eller utan olika former av ersättning.³⁹ Resultatet efter att alla tre enkäter sammanslagits visade att de flesta marknadsförde sig på internet vilket även var den plattform där de flesta fått erbjudande om att köpa sexuella tjänster. Merparten av respondenterna hade sålt eller köpt sexuella tjänster under en längre period och de flesta, både kvinnor och män, sålde sexuella tjänster främst till män.⁴⁰

”Sälja och köpa sex i Sverige 2011. Förekomst, hälsa och attityder” är en delrapport ur *Prostitution i Sverige – Kartläggning och utvärdering av prostitutionsgruppernas insatser samt erfarenheter och attityder i befolkningen*. Rapporten publicerades 2012 av Gisela Priebe och Carl Göran Svedin. Undersökningen var ett delprojekt i Socialstyrelsens uppdrag att granska regeringens handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (Skr 2007/08:167). Syftet var att belysa i vilken omfattning köp och försäljning av sexuella tjänster förekom samt vilka attityder som fanns

³⁷ Jari Kuosmanen. ”Tio år med lagen. Om förhållningssätt till och erfarenheter av prostitution i Sverige” i Holmström & Skilbrei (red) *Prostitution i Norden – forskningsrapport*, Nordiska ministerrådet, Köpenhamn, 2008.

³⁸ Kuosmanen, 2008. s. 367.

³⁹ Niclas Olsson. *Handlar det om val?: sexhandel via community, chatt och portal : en rapport kring försäljning och köp av sexuella tjänster via Internets olika kontaktformer samt ungas användning av webcam i sexuella sammanhang*, Sociala resursförvaltningen, Malmö, 2010.

⁴⁰ Olsson, 2010. s.110.

hos befolkningen. En webbenkät genomfördes under våren och sommaren 2011.⁴¹ Resultaten från undersökningen som berörde attityder visade att majoriteten ansåg att det är skadligt för både kvinnor och män att sälja och köpa sexuella tjänster samt att försäljning av sexuella tjänster uppstod ur sociala och ekonomiska problem. Majoriteten ansåg att myndigheter skulle blanda sig i och motsatte sig införandet av statliga bordeller. En minoritet, dock fler män än kvinnor, ansåg att försäljning av sexuella tjänster borde ses som ett lönearbete.⁴²

5.3 Försäljning av sexuella tjänster ur olika perspektiv

Socialantropologen och debattören Petra Östergren publicerade 2006 sin bok *Porr, horor och feminister*.⁴³ Syftet var att skapa förutsättningar för en mer öppen och nyanserad diskussion gällande porr och prostitution. Boken tar bland annat upp de två ytterligheter som kvinnor i prostitution brukar bli porträtterade som, den lyckliga horan eller offret. Boken porträtterar personer som säljer eller har sålt sexuella tjänster och som själva berättar om sina upplevelser. Östergren kan placeras i självbestämmandeparadigmet eftersom hon trycker på aktörskap samt individens självbestämmande. Hon anser det vara problematiskt att inte se försäljning av sexuella tjänster som ett lönearbete och lyfter diskussionen om att sexköpslagen inte uppfyller något syfte utan att branschregleringar för jämförbart arbete istället skulle appliceras på de som säljer sexuella tjänster.⁴⁴

Även Idéhistoriken Susanne Dodillet kan placeras i självbestämmandeparadigmet. Hon gav 2009 ut boken *Är sex arbete?: svensk och tysk prostitutionspolitik sedan 1970-talet*.⁴⁵ Liknande Östergren analyserar Dodillet försäljning av sexuella tjänster utifrån säljarens perspektiv. Avhandlingen riktar sig åt hur politiker och debattörer i Sverige och Tyskland resonerar kring sexhandeln och driver tesen att de som säljer sexuella tjänster inte själva fått varit med och ta fram sexköpslagen. Dodillet trycker på kvinnans rätt till arbete och menar att försäljning av sexuella tjänster, precis som andra oavlönade kvinnoarbeten, borde

⁴¹ Gisela Priebe & Carl Göran Svedin. *Sälja och köpa sex i Sverige 2011. Förekomst, hälsa och attityder [Elektronisk resurs] : Delrapport 1 ur Prostitution i Sverige - Kartläggning och utvärdering av prostitutionsgruppernas insatser samt erfarenheter och attityder i befolkningen*, Linköping University Electronic Press, Linköping, 2012.

⁴² Priebe & Svedin, 2012. s.24.

⁴³ Östergren, 2006.

⁴⁴ Östergren, 2006. s.307.

⁴⁵ Dodillet, 2009.

vara som vilket lönearbete som helst.⁴⁶ Hon framställer även kvinnor som säljer sexuella tjänster som förebilder för andra kvinnor där dessa individer ses som handlingskraftiga och viljestarka.⁴⁷

I opposition till Östergren och Dodillet står författaren och journalisten Kajsa Ekis Ekman. Hon publicerade 2010 boken *Varat och varan – Prostitution, surrogatmödrarskap och den delade människan*. Avsnittet om prostitution kritiserar de starka röster som höjs för att avkriminalisera sexhandeln och som sägs grunda sig i teorier om mänskliga rättigheter. Hon gör en uppdelning mellan det kvinnliga ”varat” som är kvinnans jag – något som anses fritt och självständigt och den kvinnliga ”varan” som är kvinnans kropp – något som ses som ett redskap. Hon menar att genom sexhandeln så slutar kvinnor och män ses som människor utan likställs med produkter som går att köpas och säljas.⁴⁸ Ekman tar utgångspunkt i radikalfeminismen och går att placera i förtryckparadigmet. Hon menar att radikalfeminismen beskriver verkligheten eftersom den utgår ifrån reella händelser inom försäljning av sexuella tjänster och inte en uppmålad idealbild.⁴⁹ Hon tar avstånd från att se försäljning av sexuella tjänster som ett lönearbete och anser det vara omöjligt att skilja på att sälja en tjänst och sälja sig själv, vilket bland annat Östergren påstår är en förutsättning för att sälja sexuella tjänster.⁵⁰ Trots att Ekman inte besitter en forskartitel anses hon vara en framstående debattör och journalist vilket gör hennes bok relevant.

Ekonomiforskarna Francesca Bettio, Marina Della Giusta & Maria Laura Di Tommaso studie ”Sex Work and Trafficking: Moving Beyond Dichotomies”, 2017, tar avstamp i att den franska regeringen valde att införa den ”svenska modellen” gällande försäljning av sexuella tjänster. De utgår från två förhållningssätt till försäljningen: 1. Frågan om aktörskap hos de som säljer sexuella tjänster 2. Vilken mening/roll den stigmatisering som associeras med försäljningen av sexuella tjänster spelar in. De kritiserar den dikotomi som finns inom ämnet gällande fri vilja/offer och legalisering/kriminalisering.⁵¹ De menar att aktörskap och stigmatisering kommer i grader och inte är konstanta variabler. Vart i hierarkin de som säljer sexuella tjänster befinner sig i är avgörande för dessa personers upplevelser av

⁴⁶ Dodillet, 2009. s. 253.

⁴⁷ Dodillet, 2009. s. 309.

⁴⁸ Ekman, 2010. s.72.

⁴⁹ Ekman, 2010. s. 97.

⁵⁰ Ekman, 2010. s.96.

⁵¹ Bettio, Della Giusta & Di Tommaso, 2017. s.1.

att sälja sexuella tjänster. Detta synsätt gör att de går att placera Bettio, Della Giusta & Di Tommaso i det mångformiga paradigmet.⁵²

Sociologidoktorn Charlotta Holmström & professorn i kriminologi, May-Len Skilbrei var projektledare för forskningsrapporten *Prostitution i Norden* som publicerades 2008. Tillsammans med elva nordiska forskare syftade projektet till att beskriva, belysa och analysera situationen gällande prostitution och människohandel för sexuella ändamål i Norden. Holmströms kapitel ”Prostitution och människohandel för sexuella ändamål i Sverige: Omfattning, förekomst och kunskapsproduktion” syftar till att redogöra för de uppgifter som finns gällande prostitutionens utbredning i Sverige och använder sig av ett kunskaps sociologiskt perspektiv. Detta perspektiv innebär att det är kunskapen om försäljning av sexuella tjänster som är i fokus och det är framförallt kontextens betydelse som diskuteras. Holmströms ställningstagande i frågan är frånvarande vilket gör det svårare att placera in Holmström i Weitzers teori. Holmströms kontextuella utgångspunkt i forskningen kan dock tolkas som att främst hamna i det mångformiga paradigmet.

5.4 Lagstiftning kring försäljning av sexuella tjänster i olika delar av världen

Nordirland lagstodgade 2015 den ”svenska modellen” gällande försäljning av sexuella tjänster. Diskussionen innan lagen infördes pågick i två år, men har kommit att fortsätta i efterhand. Kritiken har varit hård både gällande lagens förmåga att kunna genomdriva en förändring samt lagens kontextuella lämplighet. Susann Huschke och Eilís Ward publicerade 2017 artikeln ”Stopping the Traffick? The problem of evidence and legislating for the ‘Swedish model’ in Northern Ireland”.⁵³ De argumenterar för att lagen i första hand infördes på moraliska grunder för att visa att Nordirland ansåg det vara oacceptabelt med försäljning av sexuella tjänster. Lagens inverkan på att minska försäljning av sexuella tjänster samt trafficking kom i andra hand. De identifierar tre felande länkar gällande lagen: 1. Många klienter kommer fortsätta att köpa sex, antingen för att de inte vet om lagen eller för att tabun kring sexköp redan är stort i landet; 2. Majoriteten av de personer som säljer sex i Nordirland

⁵² Bettio, Della Giusta & Di Tommaso, 2017. s. 17.

⁵³ Susann Huschke & Eilís Ward. ”Stopping the Traffick? The problem of evidence and legislating for the ‘Swedish model’ in Northern Ireland.” *Anti-Trafficking Review*, 2017.

är emot lagen och anser att den kommer förvärra situationen; och 3. Det kommer bli stora problem med genomförandet av lagen eftersom polisväsendet i landet redan är underbemannade. De har inte heller tillgång till inhämtandet av bevismaterial via infiltrering vilket är en av de vanligaste metoderna, exempelvis i Sverige. De antyder att det inte finns några trovärdiga bevis på att lagen fungerar och att kontexten där lagen implementeras måste tas i högre beaktning.⁵⁴

Nya Zeeland stiftade 2003 lagen "Prostitution Reform Act" vilket innebar en avkriminalisering av alla delar inom sexbranschen. Lagen baseras på teorin om skadereducering och syftar till att uppfylla mänskliga rättigheter för inblandade. Legalisering ska främja aktörskap och självbestämmande hos de som säljer sexuella tjänster, skapa ett större förtroende till olika myndigheter så som sjukvård och socialtjänst samt minska stigmatisering kring försäljning av sexuella tjänster. Nu 15 år senare finns det delade meningar om lagen verkligen har uppfyllt sitt syfte. Den Nya Zeeländska Kriminologen Lynzi Armstrong hävdar i artikeln "Decriminalising sex work is the only way to protect women – and New Zealand has proved that it works" att rättigheter för personer som säljer sexuella tjänster har ökat efter införandet av lagen. De som säljer sexuella tjänster anses vara mer berättigade till att avstå från klienter som inte behandlar dem väl och anmäla de köpare som exploaterat dem.⁵⁵ I kontrast med Armstrong står den amerikanska filosofidoktorn i prostitution och utbildning, Melissa Farley. Hon argumenterar i artikeln "What really happened in New Zealand after prostitution was decriminalized in 2003?" att situationen i Nya Zeeland förvärrats drastiskt efter att lagen infördes. Våldet inom försäljning av sexuella tjänster fortsätter och stigmatiseringen är fortfarande högst närvarande. Hon hävdar även att gatuprostitution i storstäderna har ökat med 200-400% efter avkriminaliseringen. Ungdomars och barns inblandning i försäljning av sexuella tjänster ska även den ha ökat efter lagstiftningen.⁵⁶

⁵⁴ Huschke & Ward, 2017. s. 9

⁵⁵ Lynzi Armstrong. "Decriminalising sex work is the only way to protect women – and New Zealand has proven it works". *Independent*, Maj 29, 2017.

⁵⁶ Melissa Farley. "What really happened in New Zealand after prostitution was decriminalized in 2003?" *Prostitution Research & Education*, San Francisco, 2008.

I Tyskland infördes ”The prostitution Act” 2002, som legaliserade⁵⁷ alla delar inom sexindustrin inklusive bordellverksamheter. Syftet med lagen är ökad status och förbättrade arbetsvillkor för de som säljer sexuella tjänster, även denna lag baseras på skadereduktion. Lagen innebär att försäljning av sexuella tjänster idag ses som ett vanligt lönearbete där bland annat sjukpenning, a-kassa och rätten till fackföreningar tillkommer personer som säljer sexuella tjänster. Sociologen Maryann Seals skriver i rapporten ”Worker Rights and Health Protection for Prostitutes: A Comparison of The Netherlands, Germany, and Nevada” att lagen dessvärre inte har gett några större fördelar till de som säljer sexuella tjänster i Tyskland. Hon hävdar att de förmåner som tillkom när försäljning av sexuella tjänster blev ett accepterat lönearbete, så som fördelar vid arbetslöshet eller kompensationer vid olika typer av funktionsvariationer, inte utnyttjas eftersom de flesta väljer att vara egenföretagare och fördelarna åtnjuts inte av egenföretagare. Många personer som säljer sexuella tjänster är även ovilliga till att ingå i ett kontrakt som arbetstagare eftersom de inte vill mista sin anonymitet, vilket är ett tecken på att stigmatiseringen kring försäljningen fortfarande är stor. Bordellägarna avstår även från att skriva kontrakt som arbetsgivare eftersom de inte vill betala skatt för sin verksamhet. Resultatet är att verksamheten fortfarande hålls under jorden och att den lagliga formen av anställning inte har infunnit sig i landet.⁵⁸

⁵⁷ Legalisering innebär att en handling blir helt accepterad i lagens mening. Avkriminalisering innebär att handlingen inte längre betraktas som ett brott men är fortfarande föremål för sanktioner eller böter.

⁵⁸ Maryann Seals. ”Worker Rights and Health Protection for Prostitutes: A Comparison of The Netherlands, Germany, and Nevada” *Department of Sociology*, University of South Carolina, Columbia, South Carolina, USA. 36:784–796, 2015.

6 Lundundersökningen 2018

I detta kapitel presenteras enkätundersökningen i följande ordning: val av metod och dess begränsningar, forskningsetiska bedömningar, begrepp, undersökningens genomförande, urval av undersökningsgrupp, datainsamling, representativitet samt bearbetning av data.

6.1 Val av metod och dess begränsningar

Valet att använda en kvantitativ metod i form av enkätundersökning gjordes då det var av vikt att få in många svar för att skapa en översikt över studenters attityder. Jämfört med en kvalitativ undersökning i form av intervjuer erbjöd enkätundersökningen en större mångfald samt fler respondenter. För att ta reda på attityder är även enkätundersökning i form utav Likert-skal den mest använda metoden vilket påverkade valet. Genom användandet av en skala för svaren istället för ett ja och nej alternativ uppmuntrades ett mer dynamiskt svarsresultat.⁵⁹ Den största begränsningen med enkätundersökningen är att enkätfrågorna har fasta svarsalternativ. Detta kan möjligtvis leda till att många åsikter och attityder utelämnades vilket kan generera ett missvisande resultat. Av denna anledning fanns även 5 öppna frågor i Lundundersökningen 2018 för att skapa ett kvalitativt inslag.

6.2 Forskningsetiska bedömningar

I enkätundersökningen ingick ett följebrev som respondenten kunde läsa igenom innan svarsdelen. I följebrevet förklarades kort den svenska sexköpslagen för att ge respondenten en chans att ta ställning till lagen om de inte kände till den sedan tidigare. Syftet med enkätundersökningen presenterades och vilken typ av frågor den inbegrep. Följebrevet informerade även tydligt om att undersökningen var frivillig och att enkätsvaren var anonyma. Ett förtydligande gjordes att svaren inte gick att koppla till respondenterna. I en enkätundersökning anses samtycke uppkomma när respondenten frivilligt väljer att svara på

⁵⁹ Göran Ejlertsson. *Enkäten i praktiken: en handbok i enkätmetodik*, 2. [omarb.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2005. s.91.

enkäten, därför ansågs inte vidare samtyckte krävas.⁶⁰ Kontaktuppgifter delades ut om respondenterna hade synpunkter eller frågor gällande enkätundersökningen.

Ett minskat vetenskapligt värde uppstår vid helt anonyma enkätundersökningar eftersom uppföljning inte kan ske och eftersom det finns en viss osäkerhet om vilka respondenterna är. Denna risk togs i beaktande innan enkäten lanserades på internet. För att minimera risken stod det tydligt i följebrevet att enkätundersökningen var ämnad åt studenter, respondenterna var själva tvungna att identifiera sig som studenter vid Lunds universitet samt att jag endast delade enkäten i forum där främst studenter vid universitetet var medlemmar. Om den sen delades vidare till andra forum är något som låts vara osagt. Trots dessa åtgärder gick det inte med säkerhet garantera att alla respondenter tillhörde målgruppen.

6.3 Begrepp

I enkätundersökningen användes begreppet ”försäljning av sexuella tjänster” istället för ”prostitution/prostituerade” eller ”sexarbete/sexarbetare”. Valet gjordes då ett neutralt och icke-ställningstagande ordval var av vikt eftersom respondenterna i enkätundersökningen inte skulle bli påverkade i sina svar. Begreppsanvändningen inom detta ämne är vida skilt mellan olika debattörer, forskare, myndigheter, organisationer och länder.

De som använder begreppet prostitution/prostituerade hävdar att det är viktigt att behålla denna traditionella terminologi eftersom prostitution inte har något med arbete att göra. En tydlig förespråkare av detta begrepp är Kajsa Ekis Ekman. Ekman menar att gå ifrån begreppet prostitution och istället använda begreppet sexarbete endast legitimerar en lukrativ industri som försörjer sig på att sälja människor.⁶¹

De som förespråkar begreppet sexarbete/sexarbetare är ofta av den åsikten att begreppet är viktigt för att legitimera försäljning av sexuella tjänster som ett lönearbete och öka dess acceptans i samhället. Den svenska intresseorganisationen Rose Alliance argumenterar för att genom användandet av begreppet sexarbetare så blir det tydligare att sälja sex är något du gör, inte något du är. Det skapas då en större distinktion mellan person och yrke vilket de anser vara eftersträvansvärt.⁶²

⁶⁰ Ejlertsson, 2005. s. 29-30.

⁶¹ Ekman, 2010. s.1.

⁶² Rose Alliance. *Information*.

6.4 Undersökningens genomförande

Enkätundersökningen genomfördes på studenter vid Lunds universitet under perioden 28 mars – 18 april 2018.

6.4.1 Urval av undersökningsgrupp

Tidigt i uppsatsprocessen togs ett beslut att urvalet av undersökningsgruppen skulle vara studenter vid Lunds universitet som studerade på olika fakulteter. Tanken med att rikta undersökningen till studenter vid olika fakulteter var för att skapa en större representativitet. Valet gjordes eftersom inga tidigare undersökningar av detta slag hade gjorts vid Lunds universitet vilket skulle täcka en forskningslucka.

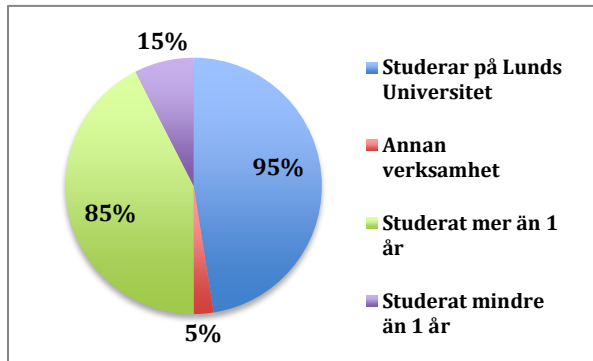
6.4.2 Datainsamling

En pilotundersökning genomfördes på en student samt en arbetstagare innan den delades ut till målgruppen. Pilotundersökningen ledde till ett antal justeringar, så som tillägg av frågor och omformuleringar. Webbenkäten genomfördes via Google Forms. Undersökningens Likert-skala bestod utav 12 påståenden där respondenten antingen instämde eller tog avstånd från diverse påstående. Skalan var indelad i fyra alternativ för att minimera möjligheten för respondenterna att ställa sig i mitten av skalan. Fråga 13 bestod utav olika alternativ där studenterna skulle ta ställning till vilka ord/beskrivningar som de associerade med kvinnor, män, både/varken kvinnor eller män. Det fanns även 5 öppna frågor. Uppskattningsvis tog det cirka tio minuter att svara på enkäten. Enkäten fanns tillgänglig på internet under 22 dagar. Inget maxantal av svar sattes. Enkäten delades på olika Facebooksidor som studenter vid Lunds universitet ansvarade över och som främst hade studenter som medlemmar. Eftersom webbenkäten inte var riktat till individer i den meningen att den inte skickades till privata mejladresser togs beslutet att inga påminnelser skulle skickas ut.

6.4.3 Representativitet

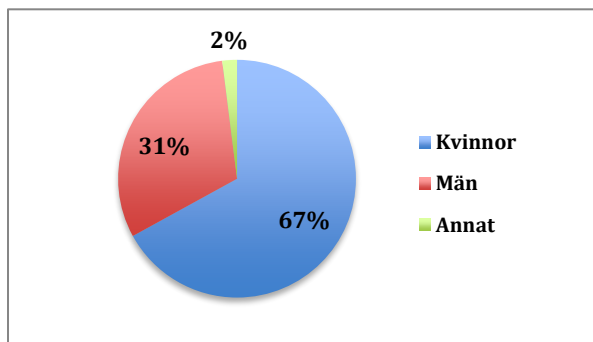
Deltagandet i enkätundersökningen förutsatte att respondenterna hade tillgång till en dator och internet eftersom enkäten endast var tillgänglig online. Detta ansågs inte som ett hinder eftersom studenter tenderar att använda datorer och internet på daglig basis. Dock delades enkäten endast på plattformen Facebook vilket innebar att de som inte använder denna plattform blev begränsade i sin möjlighet att svara på enkäten. Den delades även främst i

grupper som studenter ansvarade över och var medlemmar i. De studenter som inte var medlemmar i dessa grupper hade inte lika stor möjlighet att svara på enkäten vilket innebar att de inte blev representerade i lika stor grad i studien. Dock var inte enkäten bunden till Facebook så det fanns en möjlighet att enkäten delades vidare utanför dessa slutna grupper via länk. Enkäten var utformad på svenska vilket även det begränsade en stor del av studenterna vid Lunds universitet.

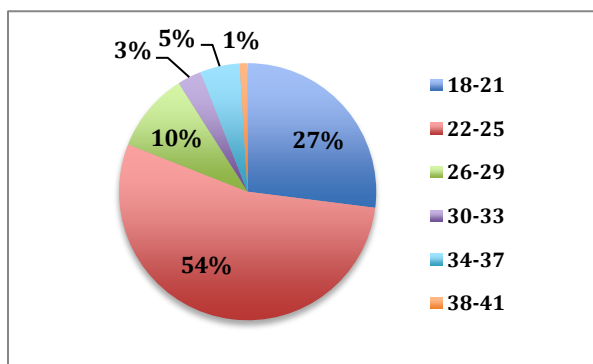
Enkäten genererade 100 svar. 95% identifierade sig som studerande och 5% som icke studerande vid Lunds universitet. Dessa 5% togs bort från resultaten som redovisas i kapitel 7 Resultat. 85% svarade att de hade studerat vid Lunds universitet i mer än 1 år och 15% i mindre än 1 år.

Figur 1 Studerande vid Lunds universitet vårterminen 2018

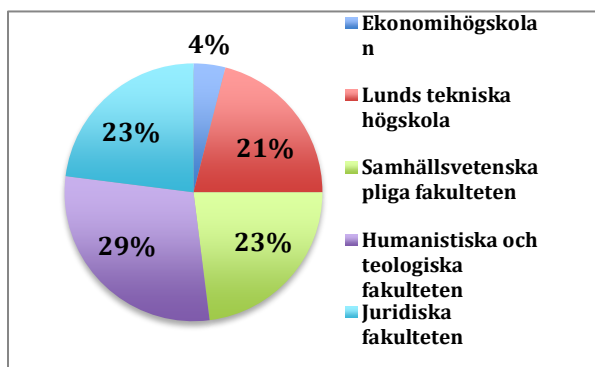
67% definierade sig som kvinnor, 31% som män och 2% som annat.

Figur 2 Könsfördelning

Åldersspannet sträckte sig från 18-41 år. 27% föll under spannet 18-21 år och 54% föll under spannet 22-25 år.

Figur 3 Åldersspann

Figur 4 Fakulteter

Fem av nio fakulteter var representerade i undersökningen. Dessa var; Ekonomihögskolan, Humanistiska och teologiska fakulteten, Juridiska fakulteten, Lunds tekniska högskola och den Samhällsvetenskapliga fakulteten.

De som inte var representerade var: Medicinska fakulteten, Naturvetenskapliga fakulteten, Konstnärliga fakulteten och Universitetets särskilda verksamheter. Studenter vid dessa fakulteter hade möjlighet att svara på enkäten men avstod av olika skäl. Exempelvis svarade en student vid den medicinska fakulteten att de hade strikta regler om att endast dela läkarrelaterat material i fakultetens Facebookgrupp, därav blev dessa studenter svårare att nå. Jag hade även personligen färre kontakter inom dessa fakulteter vilket försvårade processen att nå dessa studenter.

6.4.4 Bearbetning av data

Alla resultaten redovisas i andel (%). Variabeln kön har genomgående använts i resultaten och variabeln fakultet har använts där resultaten utmärkt sig. Endast 4 studenter från Ekonomihögskolan deltog vilket gjorde det omöjligt att skapa relevant data från dessa respondenter. Ekonomihögskolan är därför inte en fakultetvariabel i resultaten. Lundundersökningen 2018 använder en Likert-skala där uppdelningen ser ut som följer: 1. Instämmer inte alls 2. Instämmer delvis 3. Instämmer i hög grad 4. Instämmer helt. I resultatdelen har alternativ 1 (instämmer inte alls) sammanslagits med alternativ 2 (instämmer delvis) till ett *Nej* och alternativ 3 (instämmer i hög grad) med alternativ 4 (instämmer helt) till ett *Ja*. Sammanslagningen tillämpades för att skapa ett liknande ”ja och nej” resultat som de föregående undersökningarna använt sig av.⁶³ Resultaten i Lundundersökningen 2018 presenteras som ”ja och nej” i den löpande texten samt i tabellerna under kapitel 7 Resultat. Delar av de 5 öppna frågorna presenteras i kapitel 8 Analys.

⁶³ Månsson använde svarsalternativen ”Ja och Nej”. Kuosmanen använde svarsalternativen ”ja, nej, ingen åsikt”. Priebe och Svedin använde svarsalternativ som liknar Lundundersökningen 2018 men resultaten presenterades som ”ja, nej, ingen åsikt, vill ej svara” samt ”har ökat, har minskat, är oförändrat, vill ej svara”.

7 Resultat

I följande kapitel redovisas resultaten från Lundundersökningen 2018. Varje tema och dess frågor kommer var för sig att presenteras med kommentarer. De 5 öppna frågorna generade 38-53 svar per fråga. Det kommer inte genomföras en systematisk genomgång av dessa svar, inte heller kommer de presenteras genom tabeller. Svaren på de öppna frågorna ligger istället till underlag för analysen under avsnitt 8.2.6 Studenterna och paradigmen.

7.1 Sexköpslagen

Attityder till Sexköpslagen går att utläsa ur tabell 1 och tabell 2.

Ungefär hälften av studenterna, 49%, ansåg sig känna till sexköpslagen. Kvinnorna kände till lagen i större utsträckning än männen. 73% svarade att de ville behålla lagen. 81% av kvinnorna och 61% av männen ansåg att lagen skulle behållas. 41% av alla respondenter trodde att sexköpslagen lett till att försäljning av sexuella tjänster i Sverige hade minskat. 23% av kvinnorna och 15% av männen ansåg försäljning av sexuella tjänster borde förbjudas i lag. Resultaten visar ett tydligt motstånd mot att kriminalisera försäljningen av sexuella tjänster.

Tabell 1 Sexköpslagen, kön

Frågor	Svar	Kvinnor	Män	Annat	Alla
		% n=62	% n=31	% n=2	% n=95
Jag anser mig känna till sexköpslagen	Ja	55	39	50	49
	Nej	45	61	50	51
Jag anser att vi ska behålla sexköpslagen som förbjuder köp av sexuella tjänster	Ja	81	61	0	73
	Nej	19	38	100	27
Jag tror att sexköpslagen har lett till att försäljningen av sexuella tjänster i Sverige har minskat	Ja	40	42	50	41
	Nej	60	58	50	59
Jag anser att även försäljningen av sexuella tjänster borde förbjudas i lag? (Denna försäljning inkluderar inte koppleri eller människohandel vilket båda redan är förbjudna i lag).	Ja	23	15	0	19
	Nej	77	87	100	81

När det kom till variabeln fakultet var det en klar majoritet bland studenterna vid alla fakulteter att behålla lagen. De som tydligast instämde i att behålla sexköpslagen var

studenterna vid den Humanistiska och teologiska fakulteten där 81% svarade ja, därefter kom studenterna vid den juridiska fakulteten där 73% ansåg desamma. De som var minst benägna att behålla sexköpslagen var studenterna vid den Samhällsvetenskapliga fakulteten där 55% instämde.

Tabell 2 Sexköpslagen, fakultet

Fråga	Svar	Humanistiska och teologiska fakulteten % n=27	Juridiska fakulteten % n=22	Lunds tekniska högskola % n=20	Samhällsvetenskapliga fakulteten % n=22
Jag anser att vi ska behålla sexköpslagen som förbjuder köp av sexuella tjänster	Ja	81	73	75	55
	Nej	19	27	25	45

7.2 Avkriminalisering gällande köp av sexuella tjänster

Attityder till avkriminalisering gällande köp av sexuella tjänster går att utläsa ur tabell 3 och tabell 4.

En tydlig minoritet, 12%, av alla respondenter ansåg att köp av sexuella tjänster skulle avkriminaliseras. Dock sågs en skillnad mellan de kvinnliga respektive manliga respondenterna där endast 3% av kvinnorna och 29% av männen ansåg att även köp av sexuella tjänster skulle avkriminaliseras.

Tabell 3 Avkriminalisering, kön

Fråga	Svar	Kvinnor % n=62	Män % n= 31	Annat % n=2	Alla % n=95
Jag anser att köp av sexuella tjänster i Sverige borde avkriminaliseras	Ja	3	29	0	12
	Nej	97	71	100	88

Stödet till att avkriminalisera köparen var lågt bland studenterna vid alla fakulteter. Minst stöd fanns hos studenterna vid den Humanistiska och teologiska fakulteten samt hos den juridiska fakultetens studenter där 0% av respondenterna vid båda fakulteter ansåg att köp av sexuella tjänster borde avkriminaliseras. Ett större stöd för att avkriminalisera köparen av sexuella

tjänster gick att finna hos studenterna vid den Samhällsvetenskapliga fakulteten där 36% ansåg detta.

Tabell 4 Avkriminalisering, fakultet

Fråga	Svar	Humanistiska och teologiska fakulteten % n=27	Juridiska fakulteten % n=22	Lunds tekniska högskola % n=20	Samhällsvetenskapliga fakulteten % n=22
Jag anser att köp av sexuella tjänster i Sverige borde avkriminaliseras	Ja	0	0	15	36
	Nej	100	100	85	64

7.3 Stigmatisering kring att sälja sexuella tjänster

Attityder kring stigmatisering kring försäljning av sexuella tjänster går att utläsa ur tabell 5.

83% av alla respondenter ansåg att det fanns en stigmatisering kring försäljning av sexuella tjänster. 93% av de manliga respektive 77% av de kvinnliga respondenterna ansåg att detta. Svaren skiljde sig åt mellan könen i frågan om de ansåg att stigmatiseringen skulle minska om köp av sexuella tjänster skulle avkriminaliseras. Av de kvinnliga respondenterna ansåg endast 10% att stigmatisering skulle minska och bland de manliga respondenterna var det 36% som ansåg desamma.

Tabell 5 Stigmatisering kring köp av sexuella tjänster, kön

Frågor	Svar	Kvinnor % n=61	Män % n=31	Annat % n=2	Alla % n=94
Jag anser att det finns en stigmatisering kring försäljning av sexuella tjänster	Ja	77	93	100	83
	Nej	23	7	0	17
Jag anser att stigmatiseringen kring försäljning av sexuella tjänster hade minskat om köp av sexuella tjänster skulle bli avkriminaliserat	Ja	10	36	0	18
	Nej	90	64	100	82

7.4 Individens fria val att sälja sexuella tjänster

Attityder till individens fria val att sälja sexuella tjänster går att utläsa ur tabell 6 och tabell 7.

På frågan om det är upp till individen om hen vill sälja sexuella tjänster instämde 34% av alla respondenter. De manliga respondenterna ansåg i större utsträckning att det var upp till individen där 45% instämde. Av de kvinnliga respondenterna var det 26% som gjorde desamma. På frågan om individer säljer sexuella tjänster av fri vilja var det endast 7% av alla respondenter som ansåg detta. 3% av kvinnorna respektive 17% av männen ansåg att individen säljer sexuella tjänster av fri vilja. Resultatet påvisar att både kvinnliga och manliga studenter anser att påtryckningar på något vis alltid är närvarande.

Tabell 6 *Individens fria val, kön*

Frågor	Svar	Kvinnor % n=62	Män % n=31	Annat % n=2	Alla % n=95
Jag anser att det är upp till varje individ om hen vill sälja sexuella tjänster	Ja	26	45	100	34
	Nej	74	55	0	66
Jag anser att personer som säljer sexuella tjänster gör det av fri vilja	Ja	3	17	0	7
	Nej	97	83	100	93

Studenterna vid den Humanistiska och teologiska fakulteten var de som främst ansåg att det är upp till individen om hen vill sälja sexuella tjänster där 44% ansåg detta. De som minst höll med var studenterna vid Lunds tekniska högskola där 25% ansåg att det var upp till individen, tätt följt utav studenterna vid den Juridiska fakulteten där 27% ansåg desamma.

Tabell 7 *Individens fria val, fakultet*

Fråga	Svar	Humanistiska och teologiska fakulteten % n=27	Juridiska fakulteten % n=22	Lunds tekniska högskola % n=20	Samhällsvetenskapliga fakulteten % n=22
Jag anser att det är upp till varje individ om hen vill sälja sexuella tjänster	Ja	44	27	25	41
	Nej	56	73	75	59

7.5 Försäljning av sexuella tjänster som lönearbete

Attityder till att se försäljning av sexuella tjänster som lönearbete går att utläsa ur tabell 8 och tabell 9.

Av alla respondenter var det 31% som ansåg att försäljning av sexuella tjänster skulle ses som ett lönearbete. Det fanns en skillnad mellan könen där 18% av de kvinnliga respektive 52% av de manliga respondenterna ansåg detta. På frågan om statusen för personer som säljer sexuella tjänster skulle öka om det sågs som ett lönearbete så ansåg 25% av alla respondenter att den skulle det. Fördelningen mellan könen var nästan identisk, 25% av de kvinnliga respektive 26% av de manliga respondenterna trodde att statusen för dessa personer skulle öka om det sågs som ett lönearbete.

Tabell 8 försäljning av *sexuella tjänster som lönearbete, kön*

Frågor	Svar	Kvinnor % n=62	Män % n=31	Annat % n=2	Alla % n=95
Jag anser att försäljning av sexuella tjänster mot pengar borde ses som ett lönearbete	Ja	18	52	100	31
	Nej	82	48	0	69
Jag anser att statusen för personer som säljer sexuella tjänster hade ökat om denna försäljning var ett lönearbete	Ja	25	26	50	25
	Nej	75	74	50	75

På frågan om sexuella tjänster som lönearbete var skillnaden tydligast mellan studenterna vid den Samhällsvetenskapliga fakulteten och vid den Humanistiska och teologiska fakulteten. 45% av respondenterna på Samhällsvetenskapliga fakulteten ansåg att det borde ses som ett lönearbete, detta i jämförelse med Humanistiska och teologiska fakulteten där 15% av respondenterna ansåg desamma.

Tabell 9 Försäljning av *sexuella tjänster som lönearbete, fakultet*

Fråga	Svar	Humanistiska och teologiska fakulteten % n=27	Juridiska fakulteten % n=22	Lunds tekniska högskola % n=20	Samhällsvetenskapliga fakulteten % n=22
Jag anser att försäljning av sexuella tjänster mot pengar borde ses som ett lönearbete	Ja	15	36	35	45
	Nej	85	64	65	55

7.6 Kvinnors respektive mäns försäljning av sexuella tjänster

Attityder till kvinnors respektive mäns försäljning av sexuella tjänster går att utläsa ur tabell 10 och tabell 11.

På frågan om det är någon skillnad beroende på om det är en kvinna eller en man som säljer sexuella tjänster så svarade 29% av alla respondenter att de ansåg att det fanns en skillnad. Fördelningen mellan könen visade att 34% av kvinnorna respektive 22% av männen instämde i att det fanns någon skillnad.

Tabell 10 Kvinnor respektive män som säljer sexuella tjänster, kön

Fråga	Svar	Kvinnor % n=62	Män % n=31	Annat % n=2	Alla % n=95
Jag anser att det är skillnad om det är en kvinna eller en man som säljer sexuella tjänster	Ja	34	22	0	29
	Nej	66	78	100	71

Studenterna vid den Samhällsvetenskapliga fakulteten, 18%, var de som främst motsatte sig att det fanns en skillnad mellan kvinnor och män som säljer sexuella tjänster. 30% av studenterna vid den Humanistiska och teologiska fakulteten och 35% av studenterna vid Lunds tekniska högskola ansåg att det fanns en skillnad mellan könen. Studenterna vid den Juridiska fakulteten var de som främst ansåg att det fanns en skillnad, 41% ansåg detta.

Tabell 11 Kvinnor respektive män som säljer sexuella tjänster, fakultet

Fråga	Svar	Humanistiska och teologiska fakulteten % n=27	Juridiska fakulteten % n=22	Lunds tekniska högskola % n=20	Samhällsvetenskapliga fakulteten % n=22
Jag anser att det är skillnad om det är en kvinna eller en man som säljer sexuella tjänster	Ja	30	41	35	18
	Nej	70	59	65	82

Den sista frågan handlade om ord/beskrivningar som studenterna associerade till kvinnor respektive män som säljer sexuella tjänster. Detta resultat går att utläsa ur tabell 12 och tabell 13. I tabell 10 kunde vi se att en minoritet (29%) av alla respondenter ansåg att det fanns någon skillnad mellan könen när det kom till försäljning av sexuella tjänster. Resultatet i

tabell 12 visade dock att de ord som flest associerade med endast kvinnor var osjälvständig, begränsad, offer och hallick inblandad. De ord som flest associerade med män var självständig, aktör samt hallick ej inblandad. Dessa resultat visade att det faktiskt fanns en skillnad i studenternas syn på kvinnlig och manlig försäljning av sexuella tjänster, trots att föregående resultat visade tvärtom. Skillnaden mellan svaren är anmärkningsvärda och diskuteras vidare under avsnitt 8.3.1 Skillnaden mellan ”hårda” och ”mjuka” resultat.

Tabell 12 Ord/beskrivningar som associeras med försäljning av sexuella tjänster, gruppen studenter

Ord/beskrivningar	Kvinnor %	Män %	Både kvinnor och män %	Varken kvinnor eller män %
Självständig	2	26	44	28
Osjälvständig	42	0	49	9
Temporärt tillstånd	7	22	51	20
Permanent tillstånd	39	1	45	15
Begränsad	37	2	50	11
Rörlig	6	21	53	20
Offer	45	0	52	3
Aktör	2	33	45	20
Hallick inblandad	51	15	32	2
Hallick ej inblandad	4	43	34	19

Resultaten från variabeln kön visade bland annat att 48% av de kvinnliga respektive 38% av manliga respondenterna ansåg att kvinnor är offer. 44% av kvinnorna ansåg att män är aktörer medan 14% av männen ansåg desamma.

Tabell 13 Ord/beskrivningar som associeras med försäljning av sexuella tjänster, kön

	Kvinnor om kvinnor %	Kvinnor om män %	Män om kvinnor %	Män om män %
Självständig	3	26	0	28
Osjälvständig	44	0	38	0
Temporärt tillstånd	7	20	7	17
Permanent tillstånd	42	2	29	0
Begränsad	42	2	28	7
Rörlig	7	27	3	10
Offer	48	0	38	0
Aktör	3	44	0	14
Hallick inblandad	48	19	55	7
Hallick ej inblandad	3	43	7	41

8 Analys

I detta kapitel sammanfattas först resultaten från föregående avsnitt. Därefter sker en jämförelse mellan Lundundersökningen 2018 och tidigare attitydundersökningar av Månsson (1996) Kuosmanen (2008) samt Priebe och Svedin (2012). Därpå kommer resultaten från Lundundersökningen 2018 att undersökas utifrån Weitzers teori om de tre konkurrerande paradigmen. Avslutningsvis kommer uppsatsens hypotes att testas för att se till vilken grad den stämde eller inte.

8.1 Sammanfattning av resultat

Efter att alla enkätsvar redovisats gick det att utläsa en generaliserad bild av vad studenter vid Lunds universitet hade för attityder till försäljningen av sexuella tjänster.

Ungefär hälften av studenterna ansåg sig ha god kännedom om sexköpslagen och majoriteten ansåg att Sverige skulle behålla den. Trots att stödet för lagen var starkt var det mindre än hälften som trodde att den har lett till att försäljning av sexuella tjänster hade minskat. Studenterna ansåg inte att försäljning av sexuella tjänster borde kriminaliseras eller att köp av sexuella tjänster borde avkriminaliseras. De ansåg att det fanns en stigmatisering kring försäljningen av sexuella tjänster men trodde inte att stigmatiseringen skulle minska om köparen avkriminaliserades. En minoritet av studenterna tyckte att det var upp till individen om hen ville sälja sexuella tjänster och få trodde att försäljningen skedde av fri vilja. En minoritet tyckte att försäljningen av sexuella tjänster borde ses som ett lönearbete. En minoritet trodde att statusen för de personer som säljer sexuella tjänster skulle öka om försäljningen sågs som ett lönearbete. Studenterna ansåg inte att det var någon större skillnad på kvinnor eller män som sålde sexuella tjänster. Dock associerades kvinnliga sexsäljare med ord som osjälvständig, begränsad, offer och hallick inblandad medan manliga sexsäljare associerades med ord som självständig, aktör samt hallick ej inblandad. Dessa resultat avslöjade att det fanns en skillnad på synen gällande om det var en kvinna respektive man som sålde sexuella tjänster.

De kvinnliga studenterna kände starkare inför frågor om att behålla sexköpslagen, förbjuda försäljning av sexuella tjänster och fortsätta kriminalisera de som köper sexuella tjänster. De ansåg inte att stigmatisering kring försäljning av sexuella tjänster skulle försvinna om köparen avkriminaliserades och de ansåg inte att försäljningen skedde av en fri vilja.

De manliga studenterna kände starkare för frågan om att inte förbjuda försäljningen av sexuella tjänster och ansåg att det fanns en stigmatisering kring försäljning av sexuella tjänster. De tyckte i större utsträckning att det var upp till individen om hen vill sälja sexuella tjänster, att försäljning av sexuella tjänster borde ses som ett lönearbete samt att det inte fanns någon skillnad mellan kvinnor och män som säljer sexuella tjänster.

I undersökningen framkom en skillnad i attityder mellan studenterna på de olika fakulteterna. Studenterna vid den Samhällsvetenskapliga fakulteten var mest liberala eftersom de var minst positiva till sexköpslagen, mest benägna till att köp av sexuella tjänster borde avkriminaliseras, att försäljning av sexuella tjänster borde ses som ett lönearbete och att det inte fanns någon större skillnad mellan kvinnors respektive mäns försäljning av sexuella tjänster. De minst liberala i frågan var studenterna vid den Humanistiska och teologiska fakulteten där ett starkt stöd för lagen gick att finna, de var minst benägna till att köp av sexuella tjänster borde avkriminaliseras samt minst benägna till att se försäljning av sexuella tjänster som ett lönearbete. Däremot stack de ut i frågan om det var upp till individen om hen vill sälja sexuella tjänster där de var de studenter som främst ansåg detta. Studenterna vid den Juridiska fakulteten och vid Lunds tekniska högskola varierade i sina svar vilket gjorde dem svårare att placera, därför hamnade de på mitten av skalan.

Dessa resultat bevisar *att* det finns en skillnad mellan studenterna vid de olika fakulteterna. Dock är det svårt att dra en slutsats om *varför* resultatet uppkom i Lundundersökningen 2018. Det är för få respondenter vid varje fakultet för att skapa en generaliserad bild över vilka attityder som studenterna vid de olika fakulteterna besitter. Det är även för få respondenter för att göra en analytiskt poäng av resultatet. Vid en mer omfattande undersökning skulle det på ett mer representativt sätt kunna dras slutsatser om varför studenter besitter olika attityder till försäljning av sexuella tjänster beroende på vilken fakultet de studerar vid.

8.2 Jämförelse mellan Lundundersökningen 2018 och tidigare attitydundersökningar

De frågor som jämförelsen innefattar handlar om att behålla sexköpslagen, sexköpslagens effekter, förbud att sälja sexuella tjänster, avkriminalisera köp av sexuella tjänster, synen på sexuella tjänster som lönearbete samt skillnaden i kvinnors respektive mäns försäljning av sexuella tjänster.

8.2.1 Sexköpslagen

I Lundundersökningen 2018 ansåg 73% att sexköpslagen skulle behållas. I Kuosmanens undersökning (2008) ville 71% av respondenterna behålla lagen⁶⁴. I Priebe och Svedins undersökning (2012) angav 65% att de ville behålla lagen.⁶⁵ I Lundundersökningen 2018 var det 81% av kvinnorna och 61% av männen som ansåg att lagen skulle behållas. 2008 var det 79% av kvinnorna och 60% av männen som ville behålla lagen och 2012 var det 80% av kvinnorna och 50% av männen som ville behålla lagen. Sammanfattningsvis var studenter mer positiva att behålla lagen än befolkningen i stort. I alla tre undersökningar var kvinnorna mer positiva att behålla lagen än männen.

På frågan om sexköpslagen hade lett till en minskad försäljning av sexuella tjänster svarade 41% av respondenterna i Lundundersökningen 2018 att de ansåg detta. 2008 trodde 13% att försäljningen hade minskat och 2012 trodde också 13% att det hade minskat. Resultaten visar att studenterna hade större tilltro till sexköpslagens effekter än vad tidigare attitydundersökningar visat.

8.2.2 Kriminalisera försäljning av sexuella tjänster

I Lundundersökningen 2018 ansåg 19% av alla respondenter att försäljning av sexuella tjänster borde förbjudas i lag. 2008 tyckte 59% att försäljningen borde förbjudas och 2012 var det 51% som ansåg desamma. Bland de kvinnliga respondenterna i Lundundersökningen 2018 var det 23% och bland de manliga respondenterna var det 15% som instämde. Liknande resultat där kvinnorna var mer benägna till att förbjuda försäljning av sexuella tjänster visades 2008 då 66% av kvinnorna respektive 49% av männen ansåg att även försäljningen skulle förbjudas i lag.⁶⁶ 2012 tyckte 65% av kvinnorna respektive 37% av männen att försäljningen skulle förbjudas i lag. Trots att studenter således var större motståndare till att kriminalisera försäljning av sexuella tjänster än övrig befolkning så stack kvinnorna ut i alla undersökningar som mest positiva till en kriminalisering. Kuosmanen reflekterade i sin studie över varför ett förbud tilltalar kvinnor mest trots att det är flest kvinnor som säljer sexuella tjänster. Han menade att kvinnorna inte ville nöja sig med att endast kriminalisera den som köper utan

⁶⁴ Kuosmanen, 2008. s. 362.

⁶⁵ Priebe & Svedin, 2012. s. 27.

⁶⁶ Kuosmanen, 2008. s. 367.

uppfattade försäljning av sexuella tjänster som ett allmänt problem och inte endast ett uttryck för könsmaktsordning. Därför fanns det en vilja att kriminalisera både köp och försäljning av sexuella tjänster för att få sexindustrin att upphöra.⁶⁷ Denna teori skulle mycket väl kunna passa in på Lundundersökningen 2018.

8.2.3 Avkriminalisera köp av sexuella tjänster

På frågan om att avkriminalisera köp av sexuella tjänster svarade 12% i Lundundersökningen 2018 att de ansåg detta, 3% av kvinnorna respektive 29% av männen. Sven-Axel Månsson genomförde sin undersökning 1996, vilket var tre år innan sexköpslagen trädde i kraft. Detta innebär att respondenterna i den undersökningen hade andra förutsättningar än vad respondenterna i Lundundersökningen 2018 hade. Frågan i undersökningen från 1996 utgick från att det inte var kriminellt att köpa sexuella tjänster jämfört med Lundundersökningen 2018 som utgick från att det var kriminellt. Frågan från undersökningen 1996 löd *”En man betalar för sexuell samvaro med en kvinna. Bör mannens handling betraktas som kriminell?”*. Av respondenterna svarade 55% av kvinnorna respektive 80% av männen att det inte borde betraktas som en kriminell handling.⁶⁸ Skillnaden i resultaten går inte att jämföra rakt av eftersom de är ställda i olika kontexter. Däremot är det intressant att se hur attityden till kriminalisering ändrats under de senaste 22 åren. En av anledningarna till införandet av sexköpslagen var bland annat för att skapa en attitydförändring hos befolkningen. Resultatet från Lundundersökningen 2018 där motståndet till att avkriminalisera köparen var stort i jämförelse med undersökningen från 1996 där motståndet till att kriminalisera köparen var i majoritet, kan emellertid vara en indikation på att en attitydförändring har skett.

8.2.4 Sexuella tjänster som lönearbete

I Lundundersökningen 2018 var det 31% av alla respondenter som ansåg att försäljning av sexuella tjänster borde ses som ett lönearbete, 18% av kvinnorna respektive 52% av männen. 2012 var det 18% av alla respondenter som tyckte desamma, 8% av kvinnorna respektive 29% av männen ansåg att försäljningen borde ses som ett lönearbete.⁶⁹

⁶⁷ Kuosmanen, 2008. s. 367.

⁶⁸ Månsson, 1996. s. 246.

⁶⁹ Priebe & Svedin, 2012. s. 25.

Stödet för att se sexuella tjänster som ett lönearbete är med andra ord större bland studenter än övrig befolkning. I båda undersökningarna visade det sig att männen var mer positiva till att se försäljning av sexuella tjänster som ett lönearbete än kvinnorna. Skillnaden mellan könen var dock större bland studenterna i Lundundersökningen 2018.

8.2.5 Kvinnors respektive mäns försäljning av sexuella tjänster

Frågan i Lundundersökningen 2018 där studenterna skulle ta ställning till vilka ord de associerade med kvinnor eller män som säljer sexuella tjänster går inte att jämföra på samma vis som de andra frågorna eftersom det mig veterligen inte har gjorts tidigare enkätundersökningar som är kopplade till ord eller beskrivningar på detta vis. Men i Holmströms rapport *”Prostitution och människohandel för sexuella ändamål i Sverige: Omfattning, förekomst och kunskapsproduktion”*⁷⁰ beskrivs manlig prostitution som ”rörlig, självständig, ofta utan inblandning av hallick och temporär” vilket skapade ett intresse för att se vilka ord som studenter associerar till kvinnlig respektive manlig försäljning. Lundundersökningen 2018 visade att manlig försäljning i större utsträckning associerades till självständighet, temporärt tillstånd, rörlighet, aktörskap samt utan inblandning av hallick. Holmströms beskrivning av manlig försäljning av sexuella tjänster är med andra ord i linje med vad Lundundersökningen 2018 kom fram till.

8.2.6 Sammanfattning av jämförelse mellan attitydundersökningar

Jämförelsen mellan Lundundersökningen 2018 och tidigare attitydundersökningar gav resultaten att studenterna var mer benägna att vilja behålla sexköpslagen, deras förtroende för sexköpslagen var större och motståndet mot att kriminalisera säljaren av sexuella tjänster var kraftigare än hos övrig befolkning. Trots att majoriteten ansåg att försäljning av sexuella tjänster inte borde ses som ett lönearbete var studenterna ändå mer positivt inställda till detta än övrig befolkning. Studenternas attityder är med andra ord inte i linje med övrig befolknings attityder till försäljning av sexuella tjänster, vilket svarar på frågan; *Hur förhåller sig studenterna vid Lunds universitet till försäljning av sexuella tjänster i jämförelse med befolkningen i tidigare attitydundersökningar.* Något som är viktigt att poängtera i jämförelsen är att de tidigare undersökningarna genomfördes 1996, 2008 respektive 2012 och

⁷⁰ Holmström, 2008. s. 311.

befolkningens attityder skulle kunna ha ändrats sedan dess. Men trots detta är en jämförelse relevant eftersom attityder troligtvis inte har förändrats under en såpass kort period.

8.3 Studenterna och paradigmen

Efter att ha studerat resultaten från enkätundersökningen går det att placera in studenterna vid Lunds universitet i förtryckparadigmet. Inom paradigmet anses inte legalisering av sexköp kunna leda till något gott för de inblandade. Resultaten från undersökningen visar att studenterna var negativa till legalisera köp av sexuella tjänster samt att både stödet och förtroendet för sexköpslagen var starkt. En annan uppfattning inom förtryckparadigmet är att försäljning av sexuella tjänster inte sker av fri vilja. Denna åsikt speglades även hos studenterna där en minoritet ansåg att det var upp till individen att bestämma om hen vill sälja sexuella tjänster eftersom de inte ansåg att försäljningen skedde av fri vilja. Inom förtryckparadigmet förnekas även sexuella tjänster som ett lönearbete. Ekman argumenterar för att försäljning av sexuella tjänster inte går att se som ett ”vanligt” lönearbete eftersom kroppen per definition är arbetet och kroppen går inte att lämna ifrån sig när dagen är slut.⁷¹ Studenterna var delvis av denna uppfattning trots att det fanns en större acceptans hos dem gällande att se sexuella tjänster som lönearbete.

Trots att resultaten från enkätfrågorna placerat studenterna i förtryckparadigmet går det inte att dra slutsatsen att de instämmer i allt som forskare eller andra sympatisörer till förtryckparadigmet står för. Resultaten visar på ett mindre hårdraget förhållningssätt till försäljning av sexuella tjänster vilket inte är förvånande eftersom det är ett komplext ämne där få personer är såpass insatta för att ha artikulera åsikter.

8.3.1 Skillnaden mellan ”hårda” och ”mjuka” resultat

I enkätundersökningen fanns intressanta skillnader mellan de ”hårda” och ”mjuka” resultaten. De hårda resultaten utlästes från Likert-skalans svar, där studenterna instämde eller motsatte sig olika påståenden. De mjuka resultaten utlästes från de 5 öppna frågorna där studenterna fritt fick artikulera sina åsikter. Efter analysen av de mjuka resultaten och resultaten från

⁷¹ Ekman, 2010. s. 85.

ordassociationerna⁷² var det mindre tydligt att studenterna skulle placeras i förtryckparadigmet. Dessa svar gav en mer komplex bild av situationen där både självbestämmandeparadigmet och det mångformiga paradigmet lyste igenom.

Gällande frågan om individen själv ska bestämma om hen vill sälja sexuella tjänster så visade de hårda svaren att studenterna inte ansåg att det var upp till individen att bestämma detta. Bland de mjuka svaren förekom däremot "rätten till självbestämmande" flertalet gånger. En respondent resonerade som följande:

Jag anser att det är en mänsklig rättighet att få göra vad man vill så länge det inte direkt skadar någon annan. Jag tycker att man ska ha en självbestämmanderätt kring sin egna kropp.

En annan respondent svarade:

Om man äger sin kropp måste man få kunna ta beslut rörande den, inklusive prostitution.

Båda dessa respondenter resonerar på samma sätt och flera andra med dem – din kropp, dina rättigheter. De menar att en individ själv måste få ta beslutet om hen vill sälja sexuella tjänster. Detta synsätt skulle enligt Weitzer bättre passa in i självbestämmandeparadigmet än i förtryckparadigmet.⁷³ Några av respondenterna kommenterade att det var svårt att ge ett entydigt svar. Å ena sidan ansåg de att varje individ måste få välja själv, å andra sidan trodde de inte att försäljningen skedde av fri vilja. En respondent resonerade:

Egentligen anser jag att det borde vara upp till var och en, men med rådande strukturer i samhället och faktorer som bl.a. fattigdom och missbruk gör det svårt att säga att det inte allra oftast är utsatta personer som hamnar i sexarbete.

En annan respondent hade liknande tankar:

Det är din kropp och därför också ditt val. Varje individ får bestämma själv och i teorin är det inget fel att komma överens om att byta sex och pengar - om alla parter är helt överens och har respekt för varandra som människor. Det kan aldrig vara min sak att avgöra vad någon annan ska göra med sin kropp. Vad det än må vara. Jag anser och tror dock inte att det är en betydande del av de som "väljer" att sälja sex, som faktiskt vill det. Jag tror att det är rådande omständigheter - allt från tvång till självskadande beteende - som avgör.

⁷² Tabell 12

⁷³ Weitzer, 2012. s. 7.

Dessa resonemang tyder på ett analytiskt synsätt där skärningspunkten mellan den fria viljan och förtrycket som tvingar människor in i försäljning av sexuella tjänster är påtaglig. Sättet på vilket de poängterar komplexiteten i frågan och dess kontextuella sammanhang när de relaterar till strukturer och omständigheter gör att de kan placeras i det mångformiga paradigmet. Respondenten ovan lyfter positiva aspekter, så som att det inte är något fel på att byta sex mot pengar om det sker under samtycke. Samtidigt identifierar respondenten negativa aspekter, så som självskadebeteenden. Denna typ av resonemang förs inom det mångformiga paradigmet, möjligheten att kunna se både positiva och negativa aspekter från försäljning av sexuella tjänster.⁷⁴

Andra respondenter ansåg att självbestämmanderätten till att sälja sexuella tjänster var situationsberoende. De svarade som följande:

Det beror på om det är en sista utväg (dvs knappt frivilligt) eller någon som inte vill ta CSN-lån under studietiden. Det första är ju mer förståeligt, men samtidigt så sker det ju typ i nöd. Man borde istället se till att folk inte hamnar i sådana lägen, men det är ju lättare sagt än gjort.

Beror på situation (summa summarum man ska inte behöva göra det, det ska inte behöva vara ens sista utväg).

Respondenterna ovan resonerar på så vis att det beror på situationen om en person själv får välja om hen vill sälja sexuella tjänster. De menar förmodligen att det borde vara upp till individen om det är en sista utväg men om det däremot inte är nödvändigt för ett fungerande liv så borde det inte vara upp till individen att själv få välja om hen vill sälja sexuella tjänster. En svårighet med detta tankesätt är att bestämma vart gränsen för ”knappt frivilligt” går och vilka situationer som kan legitimera försäljningen. Men oavsett så kan respondenternas svar tolkas som att det är situationsberoende och att det inte går att dra alla som säljer sexuella tjänster över en kam. Dessa tankegångar hör hemma i det mångformiga paradigmet där de olika variationerna inom försäljning av sexuella tjänster lyfts.⁷⁵

Frågan om sexuella tjänster borde ses som ett lönearbete gav även den en större mångfald av svar där flera av respondenterna hamnade i självbestämmandeparadigmet eller

⁷⁴ Weitzer, 2012. s. 16.

⁷⁵ Weitzer, 2012. s. 18.

det mångformiga paradigmet. Respondenten nedan hamnade i självbestämmandeparadigmet när hen svarade⁷⁶:

Detta hade bidragit till ökad trygghet och stöd för de som säljer sexuella tjänster.

Ett resonemang som var återkommande även i frågan om sexuella tjänster som lönearbete var att det berodde på situationen. Flera respondenter utgick från den situation som idag råder där försäljningen av sexuella tjänster är utbred. De menade att detta är något vi måste ta hänsyn till och arbeta utefter. En respondent svarade:

Det här är en svår fråga. Jag tycker inte att det borde vara så. Men utifrån omständigheterna som råder idag tror jag att den åtgärden skulle hjälpa mer, än att jag går runt och tycker att prostitution är något dåligt. Å andra sidan tror jag inte på någon form av normaliserande av prostitution, eftersom det bygger på felaktiga premisser och förutsättningar från början. Men så utbredd som prostitutionen är och har varit, och kan antas kommer fortsätta vara, så är det kanske rimligare att hitta åtgärder utifrån situationen. Och då tror jag att t ex fackliga rättigheter skulle medföra något positivt. Kan vi inte ändra situationen får vi dessvärre anpassa oss efter den och utforma bästa möjliga förutsättningar utifrån den.

Denna respondent resonerar på ett liknande sätt som Amnesty International. Amnesty Internationals policy är baserad på teorin om skadereduktion vilket innebär att de ämnar att reducera skadliga konsekvenser som är associerade med försäljning av sexuella tjänster. De anser att legalisering skapar en tryggare samvaro för människor som far illa inom branschen.⁷⁷

En annan respondent som också förespråkade skadereduktion resonerar på följande sätt:

I första hand tycker jag att man bör se till så att folk inte väljer att prostituera sig men då jag tror att prostitution inte kommer att försvinna genom ett förbud så är det bättre att det regleras för att minska dess skadeverkningar.

Benägenheten att se på situationen så som den ser ut i dagsläget är något som båda respondenterna ovan argumenterar för och som uppkom flera gånger i de mjuka svaren vilket skulle placera in många av studenterna i det mångformiga paradigmet.

Det resultat som minst placerade studenterna i förtryckparadigmet genom de hårda svaren var frågan om det fanns en skillnad mellan kvinnors respektive mäns försäljning av sexuella

⁷⁶ Östergren, 2006. s. 303.

⁷⁷ Amnesty International, 2016. s. 2.

tjänster. Resultatet visade att studenterna inte ansåg att det var en skillnad mellan könen utan att anledningar till varför individer säljer sexuella tjänster eller vilka arenor som individer säljer sexuella tjänster på, var samma oavsett kön. Denna åsikt hör hemma i självbestämmandeparadigmet där skillnaden mellan könen inte anses präglade försäljningen av sexuella tjänster på samma vis som förtryckparadigmet argumenterar för. Förtryckparadigmet framställer oftast kvinnan som ett offer för patriarkatet vilket inte ges samma utrymme i självbestämmandeparadigmet, där kvinnor istället framställs som handlingskraftiga individer.⁷⁸ Det intressanta är att de mjuka svaren istället förstärkte åsikter som skulle hör hemma i förtryckparadigmet. De mjuka svaren konstaterade att respondenterna ansåg att det var skillnad mellan könen. Ord som ”patriarkat”, ”kvinnlig sexualisering” och ”kvinnligt objektivering” kom upp i flera av svaren, något som är utgångspunkten i förtryckparadigmet.⁷⁹ Ännu en gång påvisade resultatet från de mjuka svaren en annan bild av situationen än endast genom de hårda svaren. En respondent skrev:

Enligt mig är det självklart att det är skillnad, då samhället är utformat på så sätt att man stigmatiserar kvinnor mer vilket i sin tur leder till att kvinnor och män har olika anledningar till att sälja sexuella tjänster. I en jämlik värld där man såg män och kvinnor som exakt samma sak skulle jag inte instämma till frågan.

Svaren från ordassociationerna skapade även en annan bild av studenternas attityder till kvinnor och män som säljer sexuella tjänster. Exempelvis var det 0% av respondenterna som associerade ordet offer till endast män medan 45% av respondenter associerade offer till endast kvinnor. Variabeln kön visade att 48% av de kvinnliga och 38% av de manliga respondenterna associerade offer till endast kvinnor. Trots liknande resultat mellan könen ansåg främst kvinnorna att kvinnor var offer. Aktör associerade 2% till endast kvinnor och 33% till endast män. Mellan könen var det 43% av kvinnorna respektive 14% av männen som associerade aktör till endast män. Kvinnorna ansåg i större grad att män som sålde sex besatt ett aktörskap jämfört med vad kvinnorna gjorde.⁸⁰ 2% av respondenter associerade självständig till endast kvinnor och 26% av respondenter till endast män. 51% av

⁷⁸ Dodillet, 2009. s. 309.

⁷⁹ Weitzer, 2012. s. 10.

⁸⁰ Tabell 13.

respondenterna associerade hallick inblandad till endast kvinnor och 15% till endast män.⁸¹ Resultaten påvisar att det finns en uppfattning bland studenterna att det är skillnad mellan kvinnlig och manlig försäljning av sexuella tjänster. Kvinnliga försäljare ses i större utsträckning som osjälvständiga individer utan eget aktörskap. Deras försäljning antas vara ett permanent tillstånd som begränsas till en viss geografisk plats och att det finns en hallick inblandad. En bakomliggande faktor till de olika resultaten kan vara hur frågan är ställd. Fördelen med att ha olika utformningar på frågor är att frågans komplexitet kommer fram på ett sätt som inte visas genom en fråga med fasta svarsalternativ. Många kan vid första anblick anse att det inte är någon skillnad mellan könen, vilket tabell 10 påvisade. Men när studenterna på ett aktivt sätt ska ta ställning kommer stereotypa uppfattningar fram, vilket går att utläsa ur tabell 12 och tabell 13.

Trots att resultaten från enkätundersökningens hårda svar visade att studenterna vid Lunds universitet främst placerades i förtryckparadigmet, så skapade undersökningens mjuka svar tillsammans med ordassociationerna en ny dimension där även självbestämmandeparadigmet och det mångformiga paradigmet fick ett stort stöd. Vilket paradigmet som är dominant bland studenterna vid Lunds universitet kommer således skilja sig åt beroende på vilken del av enkätundersökningen som studeras. Genom att placera in resultaten från Lundundersökningen 2018 i Weitzers teori om de tre konkurrerande paradigmen skapades en ökad förståelse för svårigheten i att kategorisera människor. Istället för att paradigmen hjälpte till att förklara studenternas attityder till försäljning av sexuella tjänster förstärktes insikten om frågans komplexitet. Weitzers utgångspunkt är att det finns tre skilda synsätt till försäljning av sexuella tjänster vilka paradigmen är baserade på. Men den svårighet som uppkom med att rama in studenternas attityder i endast ett av perspektiven påvisar att paradigmen möjligtvis inte konkurrerar med varandra, utan på många sätt kompletterar varandra. Åsikterna går inte att särskilja på det vis Weitzer argumenterar för, utan många åsikter överlappas och flyter istället samman.

⁸¹ Tabell 12.

8.4 En hypotesdriven undersökning

Denna hypotesdrivna undersökning har ämnat till att testa om hypotesen *kontexten som dessa studenter växt upp i med rådande sexköpslagstiftning utgör en starkare påverkan än trenden med en mer liberal inställning till försäljning av sexuella tjänster* stämde eller inte. Nedan analyseras de delar som främst bekräftade hypotesen samt de delar som främst dementerade hypotesen.

8.4.1 Bekräfta hypotesen

Den fråga som främst bekräftande hypotesen var frågan som berörde inställningen till sexköpslagen, som studenterna var positiva till att behålla. Sexköpslagen har funnits i Sverige sedan 1999, nästan 20 år. Av de studenter som svarade på enkätundersökningen var 91% mellan 18-29 år vilket innebär att lagen har funnits i hela eller stora delar av respondenternas liv. En SOU utredning från 2010 skriver i sitt betänkande till regeringen att med utgångspunkt i ett jämställdhets- och människorättsperspektivet måste fokus flyttas från utbudet – de som säljer sexuella tjänster, till efterfrågan – de som köper sexuella tjänster eller bebländar sig med människohandel och koppleri. Studenternas motstånd mot att förbjuda försäljning av sexuella tjänster påvisar att även de anser att fokus ska ligga på förövaren. Utredningens betänkande hävdar att det inte finns en uppdelning mellan frivillig och ofrivillig prostitution eftersom det alltid handlar om utnyttjande av individer.⁸² Denna åsikt återfinns hos studenterna eftersom det var ytterst få som ansåg att försäljning av sexuella tjänster skedde utan yttre påtryckningar eller andra bakomliggande faktorer. Detta är ett exempel på hur en svensk myndighet med mycket inflytande ser på frågan vilket även är den syn som förmedlats till studenterna.

Sedan sexköpslagen stiftades sägs gatuprostitutionen ha halverats i Sverige vilket kan tolkas som att sexköpslagen fungerat.⁸³ Många associerar försäljning av sexuella tjänster med just gatuprostitution vilket kan vara en av anledningarna till att förtroendet för sexköpslagen var större hos studenterna (41%) än hos övrig befolkning (13%). Däremot har nya arenor så som internet uppkommit där köp och försäljning av sexuella tjänster till stor del

⁸² SOU 2010:49, s. 59.

⁸³ SOU 2010:49, s. 19.

pågår, denna handel är svårare att identifiera och mörkertalet är stort.⁸⁴ De 59% av studenterna som ansåg att sexuella tjänster inte hade minskat efter lagstiftandet av sexköpslagen kan möjligtvis härledas till ett aktivt användande av internet. Via internet kan de på olika sätt komma i kontakt med denna nya typ av försäljning som då format deras åsikter om sexköpslagens effekter.

Trots en viss skepsis till lagens effekter var studenterna överens om att sexköpslagen skulle behållas i Sverige där förövaren står i fokus och ska straffas istället för personen som säljer sexuella tjänster. Kontexten som dessa studenter växt upp i med denna rådande uppfattning skapar därför en förståelse till varför de vill behålla sexköpslagen. Kontexten är med andra ord starkare än de liberala åsikter om legalisering och avkriminalisering som finns i andra delar av världen.

8.4.2 Dementerade hypotesen

Den fråga som till störst del dementerade hypotesen var frågan om försäljning av sexuella tjänster som ett lönearbete. Trots att resultatet från Lundundersökningen 2018 visade att endast 31% ansåg att det borde ses som ett lönearbete, alltså en minoritet av respondenterna, så var det ett större stöd hos studenterna än hos resterande befolkning som låg på 18%. Av de manliga respondenterna i Lundundersökningen 2018 var det 52% som ansåg att det borde ses som ett lönearbete. Genom de mjuka svaren gick det även att utläsa att flera respondenter var positiva till ett tydligare skyddsnät som statusen som lönearbete skulle kunna ge. Rätten till a-kassa, pension och sjukpenning trodde flera respondenter skulle öka levnadsstandarden för personer som säljer sexuella tjänster. Anledningen till denna ökning kan vara influenser från en mer globaliserad värld där studenterna fått ta större del av lagstiftningar som skett i andra länder, så som Tyskland och Nya Zeeland, och blivit mer bekanta med dessa alternativ. Influenser från organisationer så som Amnesty International och UN Woman kan också ha spelat en roll i denna attitydförändring. En respondent resonerade som följande:

Att se sexuella tjänster som lönearbete kan leda till mindre stigma och säkrare arbetsmiljöer för sexsäljare. Detta är bra då det är en marginaliserad grupp som faller mellan stolarna i samhällets stödprogram.

⁸⁴ Olsson, 2007. s. 61.

Detta sätt att argumentera på är i linje med hur Nya Zeeland resonerade när de införde sin lagstiftning.⁸⁵ Det är även det sätt som sympatisörer till självbestämmandeparadigmet argumenterar på vilket kan innebära att studenterna har blivit påverkade av mer liberala aktörer inom området. Petra Östergren som förespråkar synen på försäljning av sexuella tjänster som ett lönearbete menar att just stigmatiseringen och de stereotypa bilder av personer som säljer sexuella tjänster är något som orsakar stora problem. De lagstiftningar som idag finns är inte tillräckliga för att skydda dessa personer utan lagen i sig förnekar dem deras medborgliga rättigheter. Att istället utforma försäljningen av sexuella tjänster som ett lönearbete skulle därför skapa mindre stigmatisering, ökade rättigheter samt ett starkare säkerhetsnät enligt Östergren.⁸⁶

8.4.3 Slutsats

Stämde hypotesen att *kontexten som dessa studenter växt upp i med rådande sexköpslagstiftning utgör en starkare påverkan än trenden med en mer liberal inställning till försäljning av sexuella tjänster?* Svaret är både ja och nej. Som tidigare diskuterats så beror det på vilken av resultatdelen som analyseras. Endast de hårda resultaten som placerade studenterna i förtryckparadigmet skulle ge svaret ja – studenternas kontext med rådande sexköpslag har påverkat dem mer än liberala trender eftersom den svenska sexköpslagen till mångt och mycket är utformad efter åsikter som går att återfinna i förtryckparadigmet. Men genom att även analysera de mjuka resultaten samt ordassociationerna är studenterna inte lika fasta i sina åsikter och kan även bli placerade i självbestämmandeparadigmet och det mångformiga paradigmet. Åsikterna som återfinns i dessa paradigmet är förekommande i svensk kontext, men inte i lika stor utsträckning som åsikter inom förtryckparadigmet. Detta innebär att den mer liberala inställning som finns i andra länder gällande försäljning av sexuella tjänster har påverkat studenterna till den grad att kontexten de växt upp i inte är styrande.

⁸⁵ Armstrong, 2017. *Independent*.

⁸⁶ Östergren, 2006. s. 263.

9 Diskussion

I detta kapitel diskuteras först enkätundersökning som metod för att mäta attityder att. Därefter diskuteras behovet och begränsningarna med det mångformiga paradigmet. Till sist förs en diskussion om de tre konkurrerande paradigmens olika utgångspunkter.

9.1 Enkäters tillförlitlighet

Den stora variationen mellan de hårda och mjuka svaren i denna enkätundersökning har väckt frågan hur tillförlitliga attitydundersökningar som är baserade på enkäter egentligen är. Tidigare enkätundersökningar som gjorts inom ämnesområdet av Månsson, Kuosmanen samt Priebe och Svedin var alla baserade på endast enkäter. Utan att förringa den värdefulla information och kunskap som framkommit ur dessa undersökningar har den här genomförda undersökningen förstärkt osäkerheten kring enkätundersökningar som instrument för att mäta attityder. Utifrån resultaten från Lundundersökningen 2018 går det att dra slutsatsen att enkäter inte ger en helhetsbild av situationer. Detta är troligen något som Niclas Olsson utgått från i sitt metodval eftersom han i sina rapporter *Handlar det om val?* och *När prostitutionen flyttade in i vardagsrummet* har använt sig av både enkätundersökningar och intervjuer. På så vis skapas en bredare helhetsbild där både tankar, känslor och åsikter tas i beaktning vilket är svårt att få fram med endast en enkätundersökning. Enkätundersökningar är utformade på ett sätt som tvingar fram renodlade svar från respondenterna. Respondenter som inte heller tidigare haft någon åsikt om det berörda ämnet blir genom en enkätundersökning nästintill tvingade att skapa sig en åsikt även om de inte har några förkunskaper, vilket gör svaren mindre representativa. Frågor som är komplexa förenklas även genom att respondenten måste ta ett tydligt ställningstagande i frågan istället för att få reflektera och resonera sig fram till ett svar. Jag uppfattar att enkätundersökningar är mer användbara i större undersökningar, där kvantiteten är centralt. Men attitydundersökningar som görs i mindre skala bör ha ett kvalitativt inslag eftersom det inte bara fördjupar svaren, utan skapar helt andra svar, vilket Lundundersökningen 2018 bevisar.

9.2 Behovet och begränsningarna med det mångformiga paradigmet

Skillnaden mellan de hårda och mjuka svaren i Lundundersökningen 2018 skapade ett intressant underlag eftersom det påvisade en komplexitet i frågan om försäljning av sexuella tjänster. Innan undersökningen genomfördes fanns en förhoppning om att de öppna svaren skulle ge en större inblick i studenters attityder än vad enbart de fasta enkätsvaren kunde ge. Det var däremot överraskande att det skulle tillföra en sådan stor variation i de sammantagna resultaten. Resultaten från undersökningen visar att det finns ett behov av ett mer kontextberoende paradigm då flera respondenters attityder inte gick att placera in i varken självbestämmandeparadigmet eller förtryckparadigmet. Weitzers mångformiga paradigm tillfredsställde därför i viss mån detta behov. Undersökningen har visat att det finns ett ifrågasättande av den gängse svart-vita föreställningen om en självbestämmande aktör eller ett förtryckt offer som tidigare präglat teoribildningen inom försäljning av sexuella tjänster. Den komplexa mittposition som representeras av det mångformiga paradigmet (som inte fått utrymme i tidigare diskussioner) kan vara det paradigm som istället kommer föra diskussionen framåt.

En svaghet med det mångformiga paradigmet är hur lagar ska utformas utifrån detta synsätt. Eftersom alla ställningstaganden är situationsberoende och alla upplevelser ska ses som variabler i ett spektrum blir det svårt att avgöra vad som är rätt och fel.

En annan svårighet inom paradigmet är bristen på lösningstänk. Sympatisörer inom paradigmet försöker bryta ner stereotyper genom att identifiera den diversitet som finns bland de som både säljer och köper sexuella tjänster, vilket är av relevans för att få en bättre förståelse till hur situationen inom försäljningen ser ut idag. Men fokuset på individens personliga upplevelser gör att bakomliggande strukturer till försäljningens uppkomst ges mindre hänsyn, de saknar helt enkelt konkreta verktyg för att skapa reell förändring.⁸⁷

Stigmatisering kan tas som ett exempel. I artikeln ”Sex Work and Trafficking: Moving Beyond Dichotomies” av Bettio, Della Giusta och Di Tommaso beskrivs stigmatisering som något som kommer gradvis. Stigmatiseringen varierar inom den hierarkiska stege där gatuprostitution är längst ner och eskortverksamhet är högst upp.

⁸⁷ Weitzer, 2012. s. 21.

Stigmatiseringen är större kring gatuprostitution än kring eskortverksamheter.⁸⁸ Denna hierarki är något som påverkar den enskilda individen som säljer sexuella tjänster och måste tas i beaktning, men de bakomliggande strukturer inom försäljning av sexuella tjänster är minst lika viktiga att adressera för att skapa förändring. Artikeln beskriver hur individer som verkar inom eskortverksamhet förväntas både utföra fysiskt sex och underhålla den rikare och mer sofistikerade kundkrets som oftast tyr sig till eskortverksamhet.⁸⁹ Denna dubbla uppgift är något som även Ekman diskuterar i boken *Varat och Varan*. Hon menar att det inom eskort inte räcker med fullt tillträde till kroppen utan eskorten ska även vara känslomässigt engagerad.⁹⁰ Detta extra engagemang ställer högre krav på individens sociala färdigheter och intellekt samt i viss mån individens utbildningsnivå. Detta bekräftas i Bettio, Della Giusta och Di Tommaso undersökning där de visade att kvinnor med hög utbildning blev betalda 44% mer än kvinnor med låg utbildning.⁹¹ Detta gör att försäljningen av sexuella tjänster sträcker sig från en individfråga till en fråga om strukturer, i detta fall klass. Fokus på utbildningsnivå som variabel i detta exempel gör att vi kan förstå vart inom sexhierarkin som personer befinner sig. Men paradigmet begränsade förhållningsätt till bakomliggande strukturers påverkan kan göra det svårare att förstå vad som ligger till grund för att personer säljer sexuella tjänster från första början.

9.3 Paradigmens olika utgångspunkter

Svårigheten med att placera in studenterna i paradigmen har, förutom att det hänger samman med variationen i svaren, möjligtvis uppkommit eftersom de tre paradigmen har helt olika utgångspunkter och synsätt på försäljning av sexuella tjänster.

Personer inom självbestämmandeparadigmet ser mer renodlat på försäljningen av sexuella tjänster. De utgår från att försäljningen finns, att den alltid funnits och att den alltid kommer finnas. De analyserar inte orsaken till uppkomsten utan identifierar behov hos de som säljer sexuella tjänster och fokuserar på att de ska vara representerade i debatten. Sympatisörer till förtryckparadigmet ser inte renodlat på själva försäljningen utan analyserar

⁸⁸ Bettio, F., Della Giusta, M., and Di Tommaso, M.L, 2017 s. 5.

⁸⁹ Bettio, F., Della Giusta, M., and Di Tommaso, M.L, 2017. s. 15.

⁹⁰ Ekman, 2010. s. 90.

⁹¹ Bettio, F., Della Giusta, M., and Di Tommaso, M.L, 2017. s. 16.

istället orsaker till varför försäljningen existerar. De talar om maktstrukturer i samhället som är en förutsättning för utbudet och efterfråga. Anhängare till det mångformiga paradigmet är till skillnad från de andra mer intresserade av kontexten där varje individ är unik och varje individs historia ska tas i beaktning. Deras fokus på enskilda situationer gör det svårare att med detta paradigm dra några generella slutsatser.

Analytiker inom de tre konkurrerande paradigmen studerar med andra ord samma företeelse med olika analytiska glasögon. Eftersom förespråkare av paradigmen har olika utgångspunkter när de beskriver försäljning av sexuella tjänster skapas en stor klyfta i diskussionen om vilka åtgärder som behövs göras.

10 Framtida forskning

Lundundersökningen 2018 har skapat ett första underlag till vilka attityder som studenter vid Lunds universitet besitter till försäljning av sexuella tjänster. Förhoppningsvis kommer Lundundersökningen 2018 kunna fylla den forskningslucka som finns om just studenters attityder, den del av befolkningen som inom en snart framtid kommer styra det svenska samhället.

Vidare skulle det vara intressant att gräva ännu djupare i ämnet och komplettera enkätundersökningen med intervjuer för att bredda kunskapen om vilka attityder studenterna har till försäljning av sexuella tjänster. Attitydundersökningar är en viktig del för att skapa kunskap om ett samhällsfenomen så som detta. Köp och försäljning av sexuella tjänster är något som förekommer i allas vår närhet men som det sällan talas om på grund av den stigmatisering som finns. Därför är det viktigt att lyfta frågan både privat och offentligt för att förhoppningsvis kunna hitta lösningar som gör att allas mänskliga rättigheter blir tillgodosedda.

Referenslista

- Amnesty International. *Amnesty International policy on state obligations to respect, protect and fulfill the human rights of sex workers*. POL 30/4062/2016, 2016.
- Armstrong, Lynzi. "Decriminalising sex work is the only way to protect women – and New Zealand has proven it works". *Independent*, Maj 29, 2017. Ansvarig utgivare: Christian Broughton. [hämtad 2018-04-27].
<https://www.independent.co.uk/service/contact-us-759589.html>
- Bettio, F., Della Giusta, M., & Di Tommaso, M.L. "Sex Work and Trafficking: Moving Beyond Dichotomies", *Feminist Economics*, 2017 Vol. 23, No. 3, 1–22,
<https://doi.org/10.1080/13545701.2017.1330547>
- BrB 1962:700. Brottsbalken. Stockholm: Justitiedepartementet
- Dodillet, Susanne, *Är sex arbete?: svensk och tysk prostitutionspolitik sedan 1970-talet*, Vertigo, Diss. Göteborg : Göteborgs universitet, 2009.
- Ejlertsson, Göran, *Enkäten i praktiken: en handbok i enkätmetodik*, 2. [omarb.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2005.
- Ekman, Kajsa Eki. *Varat och varan: prostitution, surrogatmödraskap och den delade människan*, TPB, Johanneshov, 2010.
- Farley, Melissa. "What really happened in New Zealand after prostitution was decriminalized in 2003?" *Prostitution Research & Education*, San Francisco. 2008.
- Holmström, Charlotte. 2008, "Prostitution och människohandel för sexuella ändamål i Sverige: Omfattning, förekomst och kunskapsproduktion" i Holmström & Skilbrei (red) *Prostitution i Norden – forskningsrapport*, Nordiska ministerrådet, Köpenhamn, 2008.
- Huschke, Susann & Ward, Eilís. "Stopping the Traffick? The problem of evidence and legislating for the 'Swedish model' in Northern Ireland." *Anti-Trafficking Review*, 2017.
- Kuosmanen, Jari. 2008, "Tio år med lagen. Om förhållningssätt till och erfarenheter av prostitution i Sverige" i Holmström & Skilbrei (red) *Prostitution i Norden – forskningsrapport*, Nordiska ministerrådet, Köpenhamn, 2008.

- Månsson, Sven-Axel. 1996, ”Den köpa sexualiteten” i Lewin & Fugl-Meyer (red.), *Sex i Sverige: om sexuallivet i Sverige 1996*, 3. uppl., Folkhälsoinstitutet, Stockholm, 1998.
- Olsson, Niclas. *Handlar det om val?: sexhandel via community, chatt och portal : en rapport kring försäljning och köp av sexuella tjänster via Internets olika kontaktformer samt ungas användning av webcam i sexuella sammanhang*, Sociala resursförvaltningen, Malmö, 2010.
- Olsson, Niclas. *När prostitutionen flyttade in i vardagsrummet: en kartläggning kring hur Internet används för att erbjuda/marknadsföra sexuella tjänster i Skåne/Öresundsregionen och som ger en bild av ungdomars attityder till och erfarenheter av fenomenet*. Prostitutionsenheten, Stadsdelsförvaltningen Centrum, Malmö stad, Malmö, 2007.
- Priebe, Gisela & Svedin, Carl Göran. ”Sälja och köpa sex i Sverige 2011. Förekomst, hälsa och attityder [Elektronisk resurs]: Delrapport 1” ur *Prostitution i Sverige –Kartläggning och utvärdering av prostitutionsgruppernas insatser samt erfarenheter och attityder i befolkningen*, Linköping University Electronic Press, Linköping, 2012. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:liu:diva-75340>
- Regeringens proposition 2010/11:77 ”Skärpt straff för köp av sexuell tjänst”. Stockholm, 2011.
- Rose Alliance. *Information*. [Hämtad: 2018-05-02]<http://www.rosealliance.se/en/information/>
- Seals, Maryann. ”Worker Rights and Health Protection for Prostitutes: A Comparison of The Netherlands, Germany, and Nevada” *Department of Sociology*, University of South Carolina, Columbia, South Carolina, USA. 36:784–796, 2015
- SOU 2010:49 ”Förbud mot köp av sexuell tjänst –En utvärdering 1999–2008”. Stockholm, 2010.
- The Declaration of the Rights of Sex Workers in Europe*, 2005.
- UN Women, *Recommendation on UN Women’s Approach to Sex Work, Sex Trade and Prostitution*. 2016
- Weitzer, Ronald John. *Legalizing prostitution: from illicit vice to lawful business*, New York University Press, New York, 2012.
- Östergren, Petra. *Porrt, horor och feminister*, Natur och Kultur, Stockholm, 2006.

Bilaga 1

Enkätundersökning

Studenters attityder gällande försäljning av sexuella tjänster

Försäljning av sexuella tjänster är något som förekommer i alla samhällen runt om i världen, så även i Sverige. 1999 trädde den svenska sexköpslagen i kraft som förbjuder människor att köpa sex, men tillåter människor att sälja sex.

Denna lag är uttryckt i brottsbalkens 6 kap 11 §: ”Den som, i annat fall än som avses förut i detta kapitel, skaffar sig en tillfällig sexuell förbindelse mot ersättning, döms för köp av sexuell tjänst till böter eller fängelse i högst ett år. Vad som sägs i första stycket gäller även om ersättningen har utlovats eller getts av någon annan.” Syftet med lagen var bland annat att rikta fokus på de som köper sex, skydda de som säljer sex samt få till stånd en attitydförändring i samhället. Om lagens syfte har uppfyllts finns det delade meningar om.

Syftet med denna enkätundersökning är att få en större inblick i studenters attityder gällande försäljning av sexuella tjänster. Enkäten kommer beröra följande områden: sexköpslagen, avkriminalisering, stigmatisering hos dem som säljer sex dvs en negativ uppfattning som skapar utanförskap, individens fria val, om försäljning av sexuella tjänster borde ses som ett lönearbete samt om synen på om det är män eller kvinnor som säljer sex.

Denna enkätundersökning riktas till dig och andra studenter vid Lunds universitet. Undersökningen kommer ligga till grund för en kandidatuppsats på Kandidatprogrammet för mänskliga rättigheter. Resultatet kommer presenteras senare i vår.

Ditt deltagande i undersökningen är frivilligt och enkätsvaren är anonyma. Dina svar kommer inte kunna kopplas till dig som person.

Slutdatumet för att besvara enkäten är måndagen den 16:onde april 2018.

Vid frågor eller synpunkter på frågeformuläret kontakta mrs15eca@student.lu.se

Handledare för kandidatuppsatsen är Lena Halldenius, lana.halldenius@mrs.lu.se

Vänligen,

Ebba Carlson

Jag definierar mig som:

Kvinna

Man

Annat

Ange din ålder:

18-21

22-25

26-29

30-33

34-37

38-41

42-45

46-49

50 år eller äldre

Studerar du på Lunds Universitet?

Ja

Nej

Vid vilken fakultet studerar du på?

Ekonomihögskolan

Humanistiska och teologiska fakulteten

Juridiska fakulteten

Lund tekniska högskola

Medicinska fakulteten

Naturvetenskapliga fakulteten

Samhällsvetenskapliga fakulteten

Konstnärliga fakulteten

Universitetens särskilda verksamheter

Hur länge har du studerat vid Lunds universitet?

Mindre än 1 år

Mer än 1 år

Nedan kommer 13 påståenden om attityder gällande försäljning av sexuella tjänster att ställas. Dessa besvaras genom att du fyller i en skala med fyra alternativ. 1=Instämmer inte alls, 2=instämmer delvis, 3=instämmer i hög grad, 4=instämmer helt. Vissa utvalda frågor öppnar för en motivering av svaret. Den sista frågan är utformad med alternativ.

1. Jag anser mig känna till sexköpslagen

Instämmer inte alls	Instämmer delvis	Instämmer i hög grad	Instämmer helt
1	3	4	5

2. Jag anser att vi ska behålla sexköpslagen som förbjuder köp av sexuella tjänster i Sverige

Instämmer inte alls	Instämmer delvis	Instämmer i hög grad	Instämmer helt
1	3	4	5

3. Jag tror att sexköpslagen har lett till att försäljning av sexuella tjänster i Sverige har minskat

Instämmer inte alls	Instämmer delvis	Instämmer i hög grad	Instämmer helt
1	3	4	5

4. Jag anser att även försäljningen av sexuella tjänster borde förbjudas i lag? (Denna försäljning inkluderar inte koppleri eller människohandel vilket båda redan är förbjudna i lag)

Instämmer inte alls	Instämmer delvis	Instämmer i hög grad	Instämmer helt
1	3	4	5

5. Jag anser att köp av sexuella tjänster i Sverige borde avkriminaliseras

Instämmer inte alls	Instämmer delvis	Instämmer i hög grad	Instämmer helt
1	3	4	5

Motivera: _____

6. Jag anser att det finns en stigmatisering kring försäljning av sexuella tjänster

Instämmer inte alls	Instämmer delvis	Instämmer i hög grad	Instämmer helt
1	3	4	5

Motivera: _____

7. Jag anser att stigmatiseringen kring försäljning av sexuella tjänster hade minskat om köp av sexuella tjänster skulle bli avkriminaliserat

Instämmer inte alls	Instämmer delvis	Instämmer i hög grad	Instämmer helt
1	3	4	5

8. Jag anser att det är upp till varje individ om hen vill sälja sexuella tjänster (text för att försörja sig)

Instämmer inte alls	Instämmer delvis	Instämmer i hög grad	Instämmer helt
1	3	4	5

Motivera: _____

9. Jag anser att personer som säljer sexuella tjänster gör det av fri vilja (Att det inte sker under påtryckningar av olika slag utan att det sker helt av fri vilja)

Instämmer inte alls	Instämmer	Instämmer i hög grad	Instämmer helt
---------------------	-----------	----------------------	----------------

	delvis	grad	
1	3	4	5

10. Jag anser att försäljning av sexuella tjänster mot pengar borde ses som ett lönearbete (t.ex. inkomster från försäljningen av sexuella tjänster ska kunna beskattas och att människor som säljer sexuella tjänster ska ha fackliga rättigheter)

Instämmer inte alls	Instämmer delvis	Instämmer i hög grad	Instämmer helt
1	3	4	5

Motivera: _____

11. Jag anser att statusen för personer som säljer sexuella tjänster hade ökat om denna försäljning var ett lönearbete

Instämmer inte alls	Instämmer delvis	Instämmer i hög grad	Instämmer helt
1	3	4	5

12. Jag anser att det är skillnad om det är en kvinna eller en man som säljer sexuella tjänster (t.ex. olika anledningar till att de säljer sexuella tjänster, sättet de säljer sexuella tjänster på eller plattformar de använder för att sälja sexuella tjänster)

Instämmer inte alls	Instämmer delvis	Instämmer i hög grad	Instämmer helt
1	3	4	5

Motivera: _____

13. Nedan listas några ord/beskrivningar som har ett samband med försäljning av sexuella tjänster. Här vill jag att du tar ställning till vilka ord/beskrivningar som du associerar med kvinnor, män, både - eller varken kvinnor eller män. T.ex. kryssa i boxen med 'både kvinnor och män' om du anser att båda dessa är aktörer när det kommer till försäljning av sexuella tjänster.

	Kvinnor	Män	Både kvinnor och män	Varken kvinnor eller män
Självständig (ex. oberoende av någon annan)				
Osjälvständig (ex. beroende av någon annan)				
Temporärt tillstånd (sker under kortare period)				
Permanent tillstånd (sker under längre period)				
Begränsad (ex. inom ett område eller begränsad till att förflytta sig)				
Rörlig (ex. fri att röra sig inom områden eller fri att förflytta sig)				
Offer (ex. person som utsatts för brott eller kränkning)				
Aktör (ex. person som är handlingskraftig och självbestämmande)				
Hallick inblandad (beroendeställning gentemot en person som livnär sig på att andra säljer sex)				
Hallick ej inblandad (ej i beroendeställning gentemot en person som livnär sig på att andra säljer sex)				

Tack för din medverkan!